

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

WIDENER

HN SR7K -

Scan 7671.7

Harvard College Library

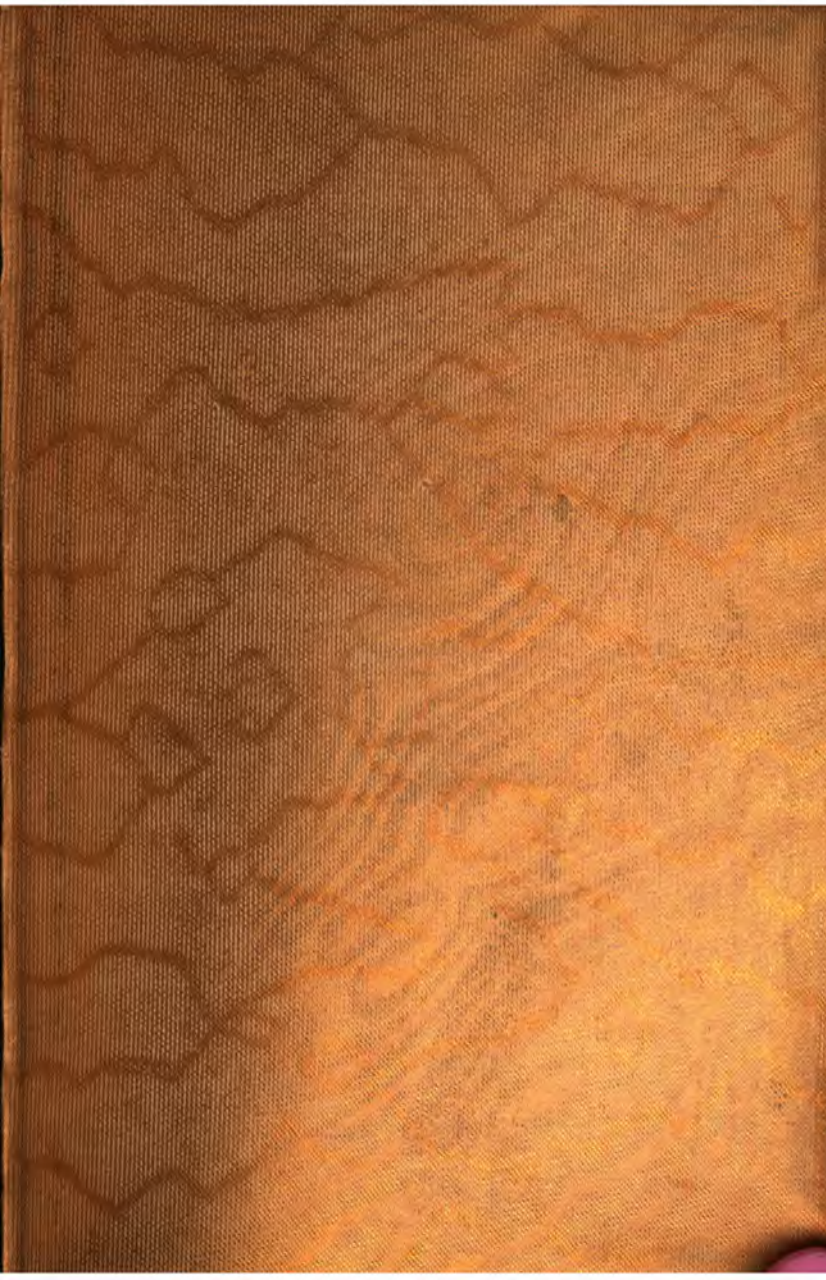
GIFT OF

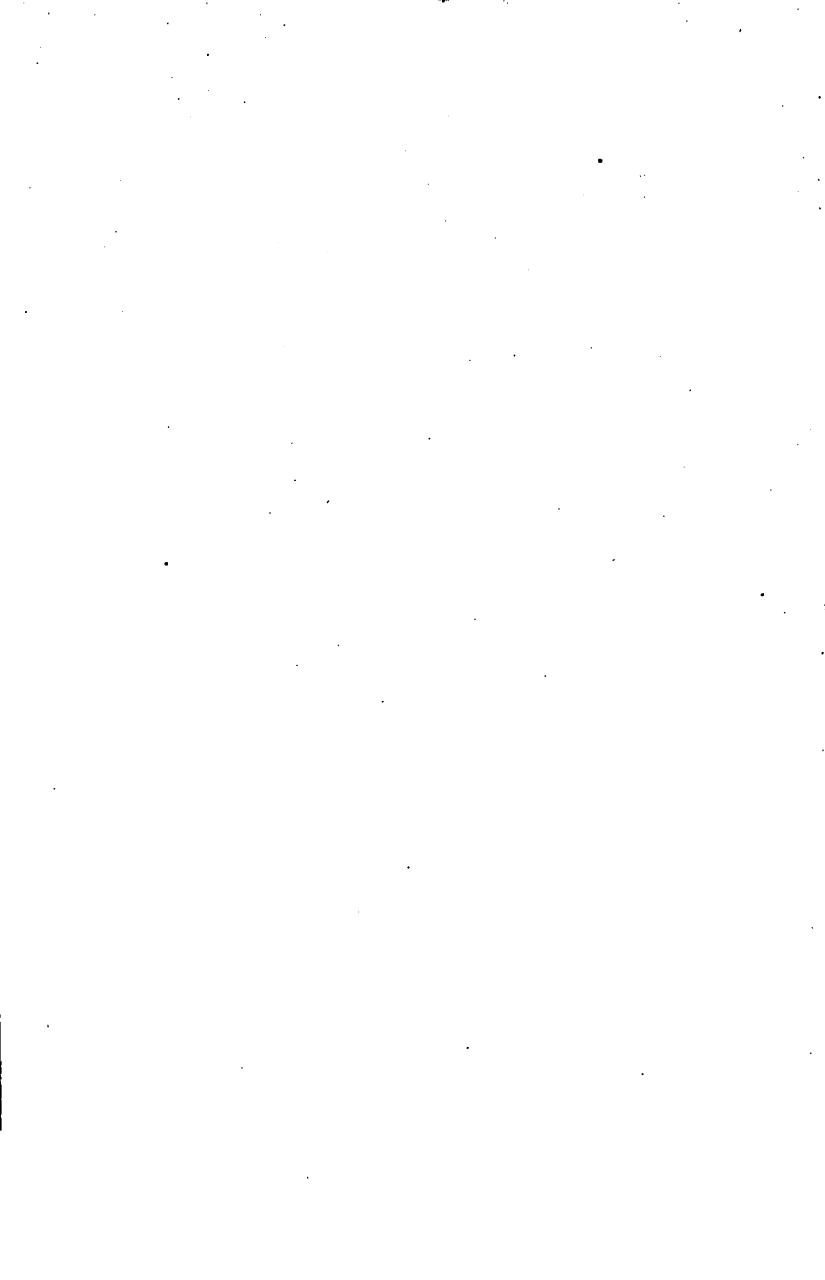
THE VIKING CLUB

OF BOSTON

Received July 19, 1899

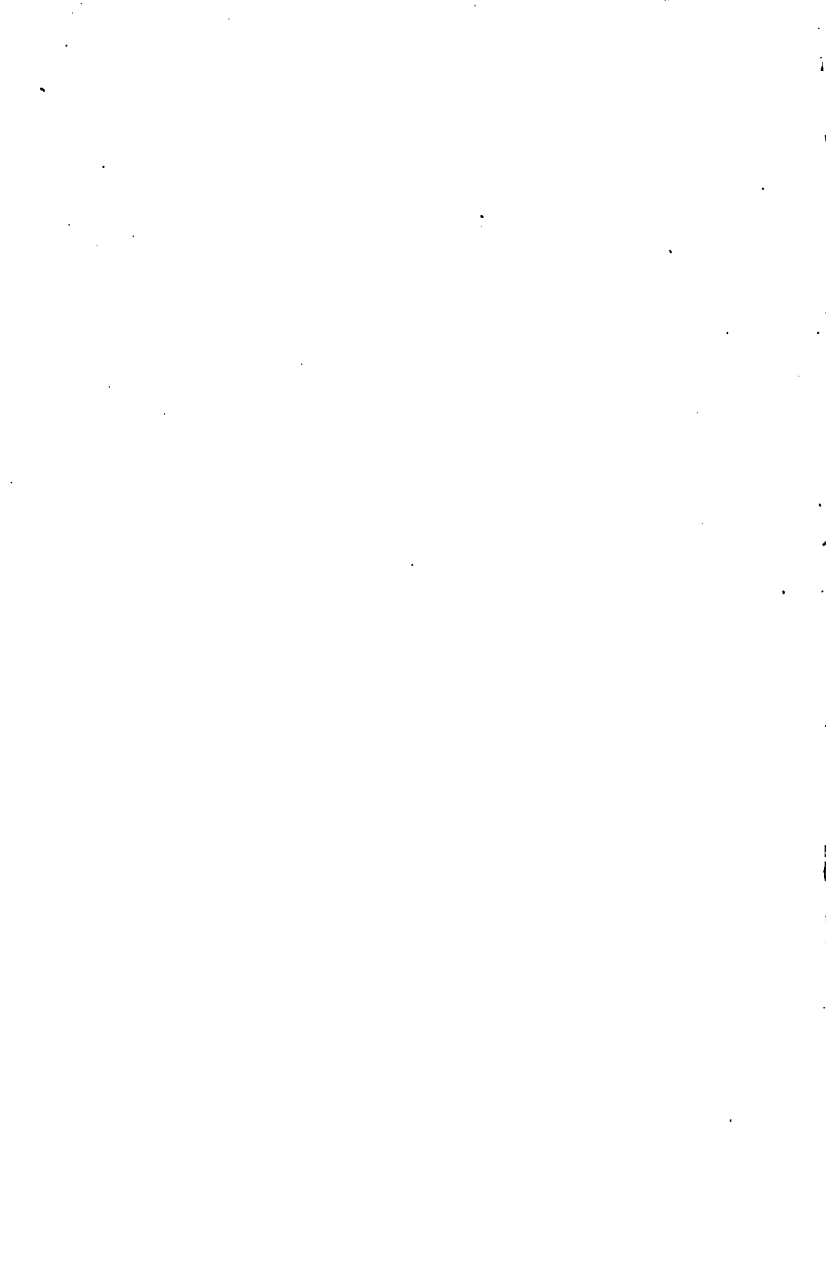

FOLKERAADET

GUNNAR HEIBERG

FOLKERAADET

KOMEDIE I FEM AKTER

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1897

Scan 7671.7

Harvard College Library.

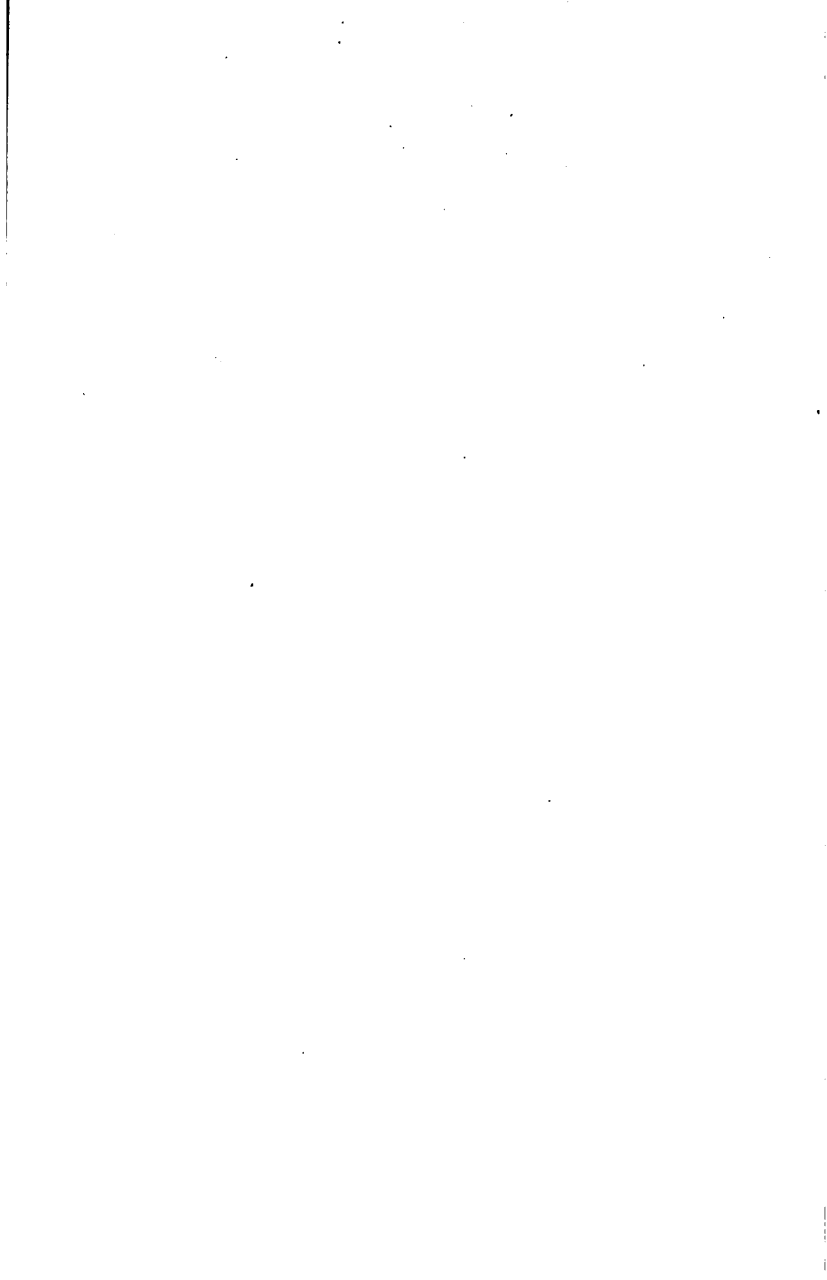
Gift of

**The Viking Club
of Boston.**

19 July, 1899.

TIL

FRU ODA KROHG

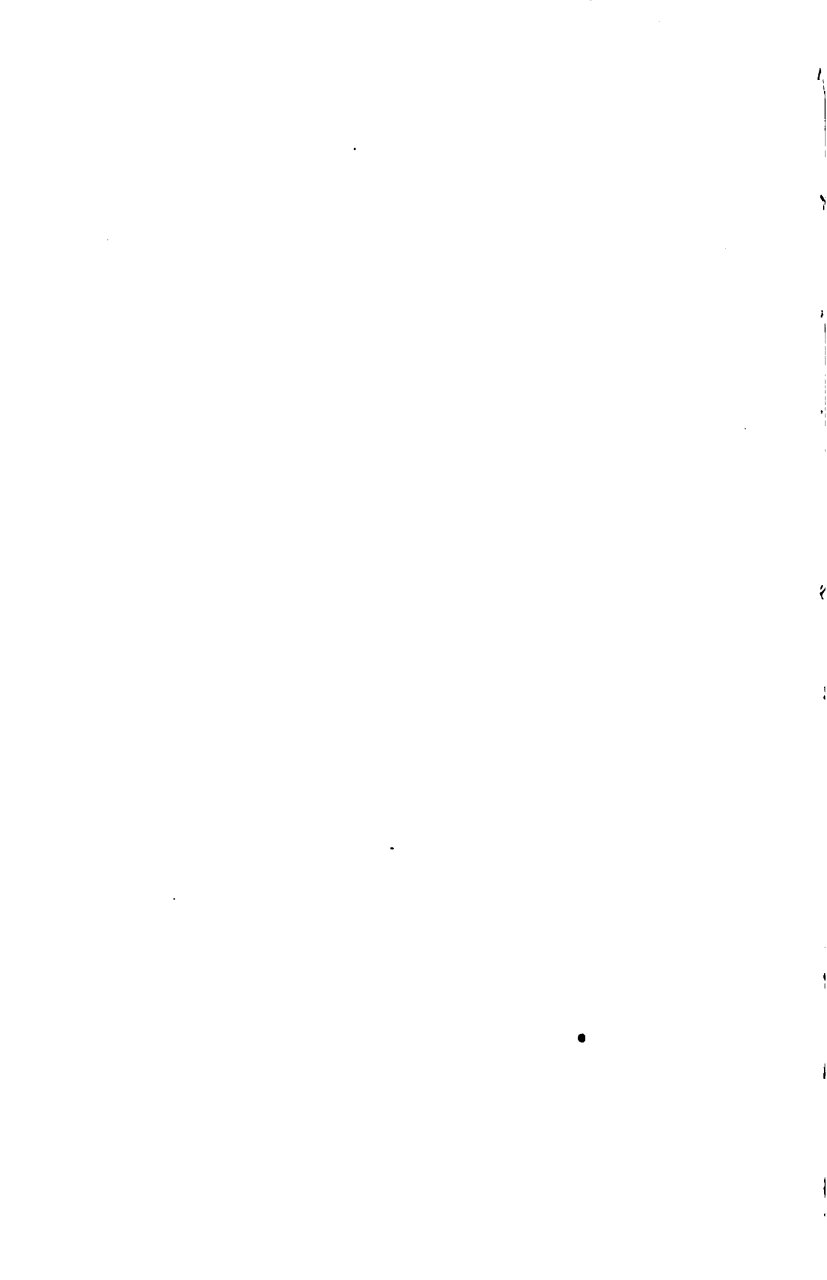
HOVEDPERSONERNE

<i>Præsidenten</i>	}	Folkeraader
<i>Bresk</i>		
<i>Pomp</i>		
<i>Gregorius</i>		
<i>Stoll</i>		
<i>Vestby</i>		
<i>Skrædderen</i>		
<i>Skomageren</i>		
<i>En turist</i>		
<i>Konservatoren</i>		
<i>En bonde</i>		
<i>Digteren</i>		
<i>Ella</i>		
<i>Rype</i>		

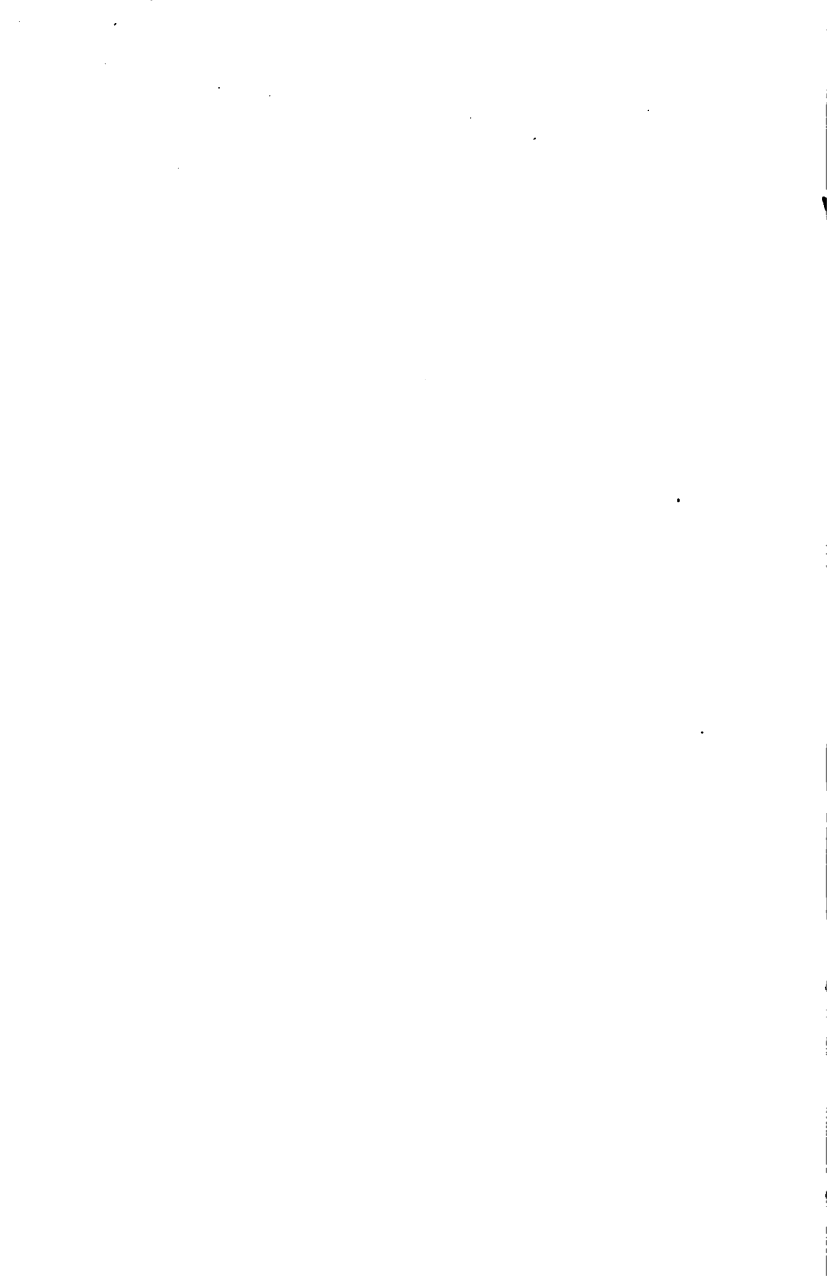

FØRSTE AKT

TORVET

Torvet er en stor plads med træer.

Paa torvet holder folkeraadet sine møder. Der er indrettet pladser til raaderne.

Naar tæppet gaar op, er der fuld debat i et folke-raadsmøde.

De tre hovedpartier sidder hver for sig.

Folket staar rundt og hører paa forhandlingerne.

BRESK

fortsættende sin tale

Her er fædrelandet. Dette er fædrelands-kjærlighed. Vor nabo er stærkere end vi, større end vi, siges der. Er ikke det netop en grund til, at ordet maa være kraftigt, protesten harmfyldt, truslen i stigende. Overmagt! Sidder vi her for at bøie os for overmagten? Har vi ikke ret? Er vi ikke valgt for at udøve denne ret? Skulde vi lade os

skræmme. Lod forfædrene sig nogensinde skræmme? Skal det siges om os, at vi har vanslægtet fra vore gjæve fædre?

Med fuld overbevisning stemmer jeg for dette forslag, selv om dets vedtagelse ikke skulde behage vor nabo med hans overmagt. Ja, netop da, netop af den grund føler jeg mig end mere moralsk forpligtet til at stemme for det. Fordi overmagten skal se, at vi er et frit, udeleligt, selvstændigt rige, en tapper, ærekjær nation. Dette er den rette fædrelandskjærlighed.

Talerens parti applauderer, de andre hysser

Vi bærer følgerne. Vi tager ansvaret. Og den elsker ikke sit fædreland, som ikke stemmer for dette forslag. Fordi jeg ikke vil drage skam over mit og mine barns hoved, roper jeg høit: Jeg stemmer for dette forslag.

Stormende meningskamp blandt raaderne

POMP

Behøver jeg forsikre nogen, at der ikke er en mand i dette land, som ikke vilde gribe til vaaben, hvis — hvad Gud forbyde — vor

nabo, eller hvem det skulde være, tænkte paa at overskride vor grænse. Men her er det netop, at min modstander befinder sig i vildfarelse. Hvor er beviserne for, at vor nabo tænker herpaa? Og saalænge vi ikke saadanne har, er et forslag som det foreliggende kun skikket til at ærte, ærgre, tirre, ægge. Og jeg siger *unødigt*. Godt forhold til vor høisindede nabo er som groveir for vor egen ager. Jeg og mit parti er kanske allerede gaaet for langt i indrømmelse ligeoverfor det andet parti.

BRESK

Ja, dere sliter vore aflagte klæder.

POMP

Haan er neppe et godt vaaben i saa alvorlige tider som disse. (Halvgraatende) Ja, det er en mulighed, at disse indrømmelser har været ligesaamange svagheder. Mangen søvnløs nat kan fortælle, hvor jeg om dette er i tvil. Men denne gang er jeg ikke i tvil. Denne-

gang siger jeg høilydt: Nei! Af fædrelandskjærlighed. Af den rette, den eneste, den forstaaende kjærlighed til mit elskede fædreland. (sætter sig overvældet)

Pomps partifæller roper: Ja, ja. De andre hysser og ler.

GREGORIUS

Mon ikke den rette fædrelandskjærlighed er besindighed, at betænke sig. Ogsaa vi, landets sindige, rolige, omskuende indbyggere, bondestanden altsaa væsentlig, ogsaa vi skulde nok vise, at der var den rette marv i os, hvis det skulde ske, som er vanskeligt at tænke, farligt at sige. Som *en* mand vilde vi gaa til grænsen. Men tiderne er vanskelige. Ord binder. Beslutninger stænger. Øine lurer. Af kjærlighed til mit land stemmer jeg for, at sagen udsættes. Jeg vil ikke beskylde nogen for mangel paa fædrelandskjærlighed, — men mon den, der elsker sit fædreland, ikke ser, at dette for nærværende er det eneste rigtige.

BRESK

Jeg siger: Ve! Ve! over den, der mistviler om sit fædreland, og den mistviler, der ikke nat og dag svinger dets banner over sit hoved.

POMP

Og jeg siger: Ve! Ve! tusen gange Ve! over dem, der bryder den orden, som har været i saa mange aar. Og den bryder naturens orden, der saar mistillid til vor redelige og fredelige nabo og broder.

GREGORIUS

Og jeg siger: Ve! Ve! over dem, som lokker krigens fare ind over landets grænser. Og det er *de* medskyldige i, som ikke tænker, betænker, vælger, venter.

Hele folkeraadet reiser sig og roper: Ve! Ve! over hverandre.

Allarmen er meget stor, men aftager dog lidt efter lidt.

Tilslidst staar bare én fra hvert parti og gjentager ligesom mekanisk: Fædrelandet! Fædrelandet! Fædrelandet! De andre har indtaget sine pladser og snakker og konfererer indbyrdes.

Under dette er det omstaaende folk faldt i søvn. Lydelig snorken høres.

BRESK

Jeg forlanger afstemning.

POMP

Gregorius' udsættelsesforslag skal vistnok først voteres over.

GREGORIUS

Ja, hr. præsident. Saavidt jeg kan forstaa, og som hævdet skik altid har været i folkeraadet, skal der være alternativ votering —

BRESK

Mit forslag er hovedforslaget.

Almindelig uenighed

PRÆSIDENTEN

Maa jeg bede om ro for at meddele folkeraadet et vigtigt budskab. Jeg har i dette øieblik faaet meddelelse om, at vor nabo er ved at overskride grænsen.

Snorkingen ophører ganske

PRÆSIDENTEN

Vor nabo og frænde meddeler, at han ikke kan garantere freden udad, hvis et forslag som det, folkeraadet for nærværende diskuterer, blir vedtaget. Hvis det vedtages, vil han overskride grænsen.

BRESK

med pathos

Er vi herrer i vort hus, eller er vi ikke?

POMP

til Bresk

Hvorfor fremsætter De saadanne forslag?
De maatte jo vide, hvortil det vilde føre.

GREGORIUS

Sindighed. Sindighed. Sindighed.

BRESK

Saadant kommer af at være for gode
venner med sin nabo.

POMP

Skal det være en antydning —

BRESK

— Nej, det skal være en beskyldning.

POMP

halvkvalt af graat

Jeg tænker vor kjærlighed til fædrelandet
er vel saa ægte som — —

BRESK

Der er fædrelandsforrædere iblandt os.

MANGE

Ja, ja!

ANDRE

Hvem er det? Nævn dem, skurk, som
vover.

Larm og leven. Hænder knyttes. Ophidselsen er stor

GREGORIUS

Jeg tænker, at landets vælgere denne-
gang vil se, at vor skyld er det ikke.

BRESK

Ikke vor heller.

POMP

Ja, vor ved Gud heller ikke.

BRESK

Vi griber til vaaben. Endelig engang
kan vi da vise, at der er et helligt øieblik,

da vi alle er enige. Ingen fremmed soldat paa vor jord. Da er han fiende. Jeg bønfalder de andre partier om at være enige heri. (høitidelig) For landets skyld (truende) og for deres egen skyld. Folket vil huske dem, som ikke vil forsvare fædrelandets hellige jord.

POMP

Fremtiden skal afgjøre, hvem der har bragt ulykke over landet. Men som det er, ser jeg ingen anden udvei: Vi maa gribe til vaaben.

GREGORIUS

Idet jeg fralægger mig og mit parti al skyld, for hvad der har fremkaldt den nuværende tingenes tilstand, maa jeg erklære, at vi bør møde dem, der gaar over vore grænser. Vi maa slaa vagt om vor moder.

BRESK

Altsaa: Vi sender vore tapre soldater mod fienden.

ALLE

i begeistring

Ja, ja!

PRÆSIDENTEN

med stor høitidelighed

Hans Excellence krigsministeren meddeler mig i dette øieblik, at vi ingen vaaben har.

Almindelig bestyrtelse

POMP

mod de andre partier

Hvorfor gav I os ikke penge til armeen, da vi itide bad om det?

BRESK

Hvorfor har I, som i saa mange aar har været de regjerende i landet, hvorfor har I regjeret saa daarlig, at vi er kommet op i alt dette?

POMP

Hvorfor brugte I saa stærke, saa udfordrende ord mod vor nabo?

BRESK

Hvorfor fulgte I os skridt for skridt?

GREGORIUS

overdøvende

Hvem var de sindige?

EN RØST FRA FOLKET

Lad os slaas. Hele folket — allesammen
gaa mod fienden!

PRÆSIDENTEN

værdigt

Respekt for folkeraadet!

FOLKERAADET

reiser sig in corpore

Respekt for folkeraadet!

FOLKET

enstemmig

Respekt for folkeraadet!

Røsten fra Folket fjærnes ublidt

Pause

PRÆSIDENTEN

Et svar maa der gives.

Pause

Der føres hviskende samtaler. Man hører af og til repliker

EN

Skulde han ikke kunne finde paa raad dennegang, ogsaa?

EN ANDEN

Han kjender jo bedre end nogen, hvad folkeraadets hævdede praksis er.

EN TREDIE

Han er jo den fuleste af os.

Alle skuler og skotter hen til Gregorius, som endelig reiser sig. Et lettelsens suk hørligt fra hele folkeraadet

GREGORIUS

Jeg har en dagsorden, som jeg tror vil kunne samle alle partier. (leter i lommen og læser op)
»Idet folkeraadet hævder fædrelandets uafhængighed, frihed og selvbestemmelsesret, udsætter det behandlingen af loven om samme og gaar over til dagsordenen.«

PRÆSIDENTEN

hurtigt

Begjærer nogen ordet? — Da det ikke er skeet, voteres der. De, der stemmer for dagsordenen, behage at blive siddende. Dagsordenen er enstemmig vedtaget. Mødet erklæres hævet.

Idet de forskjellige høvdinger gaar ud paa torvet, hilser de med hurraraab af sine partifæller i folket

ENSTEMMIGT RAAB

Leve fædrelandet!

EN MAND AF FOLKET

til en anden

Det er en mærkelig ting, saadanne dagsordener.

DEN ANDEN

Ja, de skræmmer fienden!

DEN FØRSTE

Gud ved, hvad det egentlig *er* for noget?

DEN ANDEN

Ja, Gud ved — kanske det er noget inde i dem. Farlige maa de være. For ikke før kommer de med en saadan dagsorden, før fienden maa trække sig tilbage.

DEN FØRSTE

Hver gang, ja!

DEN ANDEN

Hver gang! Flere gange om aaret paa den maaden.

DEN FØRSTE

Han ved, hvad det betyder, fienden.

DEN ANDEN

Ja, det har han nok faaet lære!

DEN FØRSTE

Gud ved, hvad det egentlig er for noget.

DEN ANDEN

Ja, De kan saa sige.

De gaar samtalende

POMP

Hr. Bresk, kommer De i kommitémøde
iaften? Eller finder De efter det anstrængende
møde —

BRESK

Jeg tænker, vi opsætter kommitémødet,
hr. Pomp.

GREGORIUS

kommer til

Opsætter kommitémødet? Husk hvilket lov vort folkeraad har paa sig for at være det mest arbejdssomme i hele verden. Saa-dant maa ikke forspildes.

BRESK

Ikke saa høitidelig, gamle Gregorius.

GREGORIUS

Jeg sætter hensynet til folket over alt andet. Det er at misbruge folkets penge, at øde dets tid.

POMP

Lad os nu opføre os som dannede mennesker. Vi er jo ikke i folkeraadet.

Alle tre ler diskret

EN MAND

til Gregorius

Nu vil jeg ikke vente længere. Idag vil

jeg ha et svar. Jeg har hverken tid eller raad til at vente længere.

GREGORIUS

Jamen, hvis De nu faar den posten?

MANDEN

Ja, det er noget andet.

GREGORIUS

Jeg træffer statsraaden idag.

MANDEN

Hvad nytter det, at De træffer statsraaden. Han hører jo til et andet parti.

GREGORIUS

Netop derfor. Netop derfor. Forstaar De ikke det? De er nok ikke inde i politiken, De. Det er naar ens modstandere er

ved magten, at man kan opnaa noget. Indirekte nepotisme, haha.

De gaar samtalende

Ella og Digteren kommer fremover. De har staaet blandt folket og hørt paa raadets forhandlinger og har senere gaaet og spaseret.

ELLA

leende

Jamen det, at De ikke er præst længere, kan jeg da umulig synes, er noget godt gjort. Det er vel bare bra for Dem, det. Det kan jeg da umulig blive forelsket i Dem for! Desuden er jeg jo forelsket i Dem. Men jeg vil bare ikke have Dem — ikke sig, at jeg er grusom, da! Var det det, De vilde have sagt?

DIGTEREN

Ja.

ELLA

Der kan De se. Alting er bare gamle ting med Dem.

DIGTEREN

En stor gjerning? Det er den eneste betingelse?

ELLA

fast

Ja!

DIGTEREN

Ja, men hvad?

ELLA

leende

Ja, *hvad* ja! *Jeg* ved ikke. Men jeg liker mænd, som er mænd. Mænd, som gjør handlinger og ikke skriver vers.

DIGTEREN

Men det gjør jeg jo, ogsaa!

ELLA

Ja, men syng de versene.

DIGTEREN

De mener —

ELLA

Ja!

DIGTEREN

Saa de andre maa syng omkvædet.

ELLA

Ikke lad os tale i billeder, for saa blir
det bare til vers.

DIGTEREN

smilende

— som ingen synger.

ELLA

Hys!

DIGTEREN

Herregud, men at De bryr Dem saa
meget om alle disse menneskene, som gaar

omkring her. Det er da ikke dem, det kommer an paa.

ELLA

Vi lever her i verden, og her i verden er menneskene, og menneskene bestaar af os og de andre. Saa kommer det vel an paa menneskene, da.

DIGTEREN

Det var for Deres skyld, jeg holdt op at være præst.

ELLA

Bli præst igjen — for min skyld. Gjør hele landet kristent, om De vil, for mig. Men gjør det! Eller noget andet! Det modsatte! Hvad De vil.

DIGTEREN

med pludseligt udraab

Skal jeg gjøre oprør? Skal jeg faa folket til at jage denne forsamlingen? (peker)

ELLA

leende

Spør De?

DIGTEREN

Ja.

ELLA

Da kommer De vist ikke til at gjøre det.

DIGTEREN

Hvis jeg gjorde det. Hvis jeg fik folket til at herske selv, til at vælge sig en stærk høvding — var det en stor gerning? Vilde De da elske mig?

ELLA

Spør De?

Hun gaar leende. Digteren ser efter hende. Vil følge. Hun afværger med haanden.

Det er blit maaneskin.

Digteren staar først midt paa pladsen, gaar dernæst hen og stiller sig under et stort træ og ser paa maanen.

Rype, en tjenestegut, staar foran et lidet hotel og ser paa maanen.

DIGTEREN

stille

At jeg ikke kan finde paa noget stort!
For jeg elsker hende. En stor gjerning —
for hendes skyld. Og for min skyld. Og
for gjerningens skyld — naturligvis! Gjer-
ningen! Hvilken gjerning? (Ier lidt, derpaa)

Om jeg fik min sjæl til at klinge i verdens-
rummet, alene en lang stund og med ekko
længe — hun var ikke fornøiet. Om jeg rakte
hende al den sorg, som et menneske samler,
i et bæger. Og bægeret var mit hjerte —
hun sagde: *Nei*. Om jeg pressede alle kræf-
ter til et lyn, saa jeg kunde se ind i det
mørke, i det, som gaar, i det, som kommer,
i det, som svinder, i tider, i mennesker —
og jeg fik lynet til at dirre som et diadem
over hendes unge, glade hoved — *Nei!* Om
jeg gjorde al min harme og al min latter til
et vældigt billede og viste hende friheden,
korsfæstet mellem de to røvere, lighed og
broderskab — *Nei!* Intet billede! — En
gjerning! Aa, det er saa dumt, saa dumt af
dig. (ser paa sine hænder, siger sagte) Jeg kan ikke
gjøre gjerninger. (lidt efter, op mod maanen)

Men hvor jeg elsker hende. Jeg elsker hende som — som — som — jeg kan ikke finde paa et eneste billede. Ikke det engang! Billederne tør ikke indfinde sig, for de slaar ikke til. (slaar om) Men naturligvis maa jeg finde paa noget stort — en stor gjerning; (falder i tanker igjen) — hvad er gjerninger? Er gjerninger bare noget, som sker, saa man ser det? — Hys! (slaar om igjen) Død og pine, en stor gjerning. Det er klart. (hviskende) Ella, Ella, Ella! (lidt efter, stille) Der staar vist mange elskere rundt omkring i verden nu og ser paa maanen og er glade af bare sorg og bedrøvelse. (faar øie paa Rype) Staar De ogsaa og ser paa maanen?

RYPE

Ja, jeg gjør da det. Nu har jeg slaaget ud tre og femti natpotter idag — saa jeg kan da trænge lidt maaneskin ovenpaa.

Liden pause

Den er da pen!

DIGTEREN

lidt modstræbende

Meget pen.

RYPE

Gul og blank!

DIGTEREN

Ja.

Liden pause

RYPE

Staar De ogsaa og samler?

DIGTEREN

Samler?

RYPE

Ja, samler maaneskin vel. De er jo digter?

DIGTEREN

Kjender De mig?

RYPE

Ja.

DIGTEREN

Har De læst noget af mig, kanske?

RYPE

Nei, langt fra! Det blir ikke tid til det med alt det, jeg har at gjøre.

DIGTEREN

Med at slaa ud —

RYPE

Ja. — Nei, jeg bare kjender Dem fra en nat, De laa her paa hotellet.

DIGTEREN

Aaja!

RYPE

De skylder endnu for den natten.

DIGTEREN

leende

De er en rar mand!

RYPE

fort og alvorlig

Uf nei. — Synes De ogsaa, jeg er rar.
Det var da leit.

DIGTEREN

Vil De ikke gjerne være rar, da? egen,
noget for Dem selv, et sjeldent individ, original?

RYPE

bestemt

Nei, nei, nei, nei, nei. Jeg vil ikke det.
Ikke paa nogen maade.

DIGTEREN

Det er da noget stolt i det at staa for
sig selv, være anderledes, alene.

RYPE

afgjort

Nei, jeg synes ikke det, De. Jeg har
faaet saa nok af det idag, saa.

DIGTEREN

Har De faaet nok af det? Idag? Hvorledes det?

RYPE

Da jeg var folkets røst, vel.

DIGTEREN

Hvad var De?

RYPE

Folkets røst, vel. De lagde kanske ikke mærke til den, engang. Gid de andre heller ikke havde gjort det.

DIGTEREN

Hvad er det, De staar og taler om?

RYPE

Det var saa vidt, de ikke lynched mig. Saa De ikke det, heller?

DIGTEREN

Nei.

RYPE

Det var jo mig, som foreslog, at vi skulde slaas, at vi skulde gaa mod fienden, allesammen. Jeg forstod ikke andet, end at det var did, kværna gik, jeg —

DIGTEREN

Kværna?

RYPE

Jeg troede, vi stod der mange hundre og sagde det i kor — at vi var folkets røst, at kalde for. (alvorlig og ligesom seende situationen for sig) Jeg følte det saan! (derpaa) Jeg kan ikke sige, hvor lei jeg blev, da jeg bare hørte min røst. Jeg syntes, det var saa flaut at staa der alene. (afgjort) Nei, jeg liker ikke at være alene, — staa alene, som De kalder det. Ikke naar en tror, en er sammen med mennesker da. Vil en være alene, da er det lige-

---

saagodt at gaa op i skogen med engang da
og bli der og sætte doner og pille bær.

DIGTEREN

Men rar er De ikke?

RYPE

fort og bestemt

Nei. Ikke nu længer.

DIGTEREN

Og original vil De ikke være.

RYPE

Ikke naar jeg behøver at være rar.

DIGTEREN

De vil heller være et ganske alminde-
ligt stemmekvæg?

RYPE

med et halvt smil

Jeg *er* ikke det engang. Det er høiere
op, end jeg er. Nei, med bare 53 potter om

dagen naar man ikke saa høit. Jeg har en bror, som er tjener paa Grand. Han har — la mig se — cirka hundre om dagen. Og det gir jo ikke saa lidet af sig. Da begynder det at flaske sig. Han stemmer, han. (lidt efter) Og paa en maade er det jo ikke min skyld heller. Naar der bare var nogle flere reisende, saa kunde nok jeg ogsaa ha en mening.

DIGTEREN

Haha!

RYPE

Hvorfor ler De? Synes De, det er saa rart det jeg siger?

DIGTEREN

Ja jeg synes, det er rart det, De siger. Og jeg synes, De er rar.

RYPE

fort og ivrig

Nei, ikke sig det da!

DIGTEREN

De er rar, egen, noget for Dem selv, anderledes end andre, et individ.

RYPE

Gud velsigne Dem, hvad er det jeg har gjort Dem da, mand, at De skal holde paa saan!

DIGTEREN

Aa, gid det var mig, som var det! Gid det var mig, som havde gjort det, De har gjort.

RYPE

Ja gid det var! Jeg tør næsten ikke vise mig paa gaden.

DIGTEREN

Jeg flakker op og ned, høit og lavt. Ved ikke veien. De staar der, De staar. Sikkert paa benene.

RYPE

De ligesom svæver, mener De? —

DIGTEREN

Jeg er bare en elendig skrivemaskine, en dot, en pjalt.

RYPE

Nej, men det var da fælt da!

DIGTEREN

En tilfældig, en marvløs, et vers, en ingenting.

RYPE

Er det saa rent daarligt med Dem da?

DIGTEREN

ser op paa maanen og siger med lang stemme

Aa! (gaar)

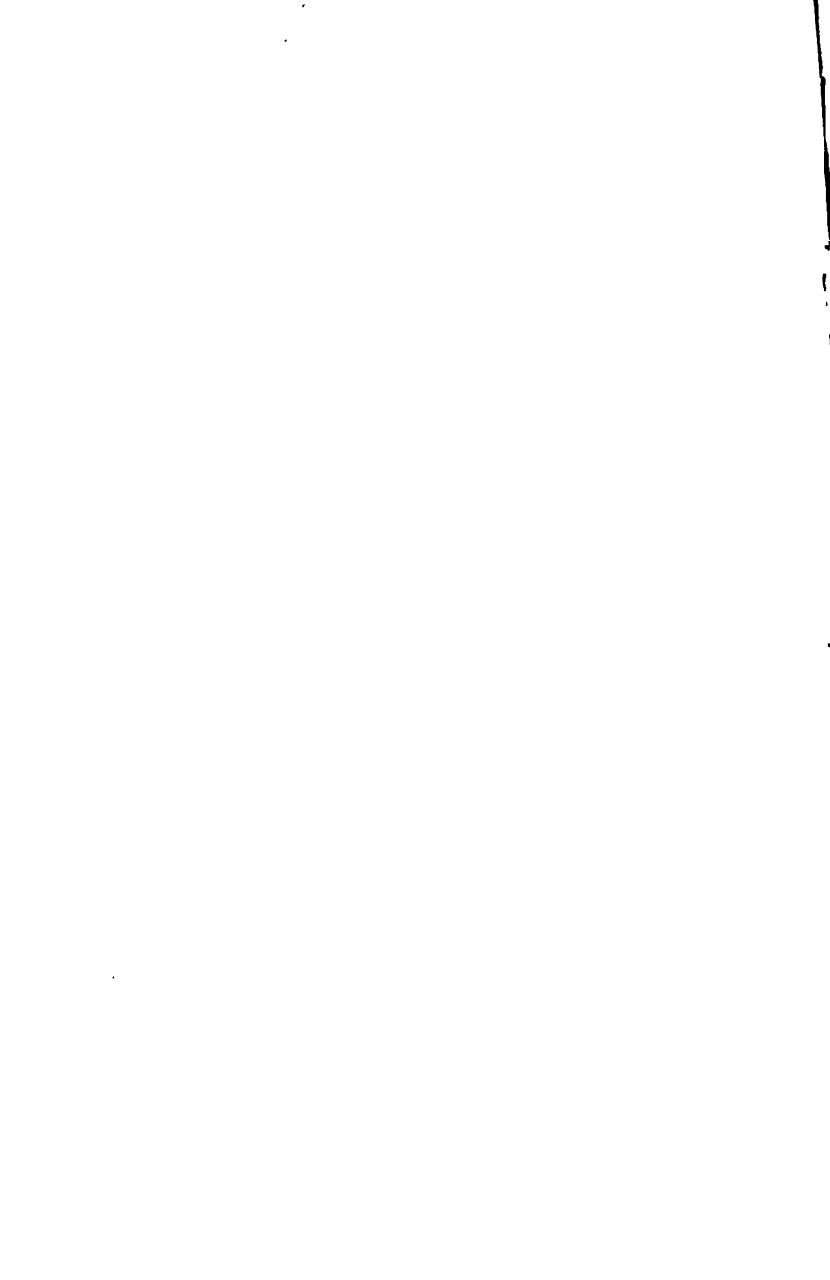

RYPE

ser efter ham, siger derpaa stille

Jeg synes, det var *han*, som var rar, jeg.
(er lidt) Han saa ud, som han havde solgt
maaneskin og ingen penger faat.

ANDEN AKT

TORVET

Det er tidlig morgenstund. Man pynter overalt. Hænger op flag, vimpler og grønt.

I hotellet i forgrunden kan man gennem de aabne vinduer se ind i to værelser.

En bonde kommer, dragende en ko. En konstabel kommer imod ham

KONSTABELEN

Du kan ikke staa med koen din paa torvet idag.

BONDEN

Det er jo torvedag.

KONSTABELEN

Det er ikke noget, som heter torvedag i denne ugen.

BONDEN

Er det ikke noget, som heter torvedag?

KONSTABELEN

Folkeraadet begynder paa § 739 idag.

BONDEN

glad overrasket

Nei, er det idag. Og jeg, som ikke vidste —

KONSTABELEN

Saa du ser, det nytter ikke at sælge kuer paa en saadan dag.

BONDEN

Nei, *da* er det nok ingen, som har tid til at kjøbe. Men kan jeg ikke binde koen her ved lygten saalænge?

KONSTABELEN

Nei, om en stund er hele torvet fuldt af mennesker, saa det lar sig ikke gjøre.

BONDEN

indsmigrende

Ja, jeg kan nok mærke, det er festdag.

KONSTABELEN

Ja, de hænger op flag —

BONDEN

Og saa er konstabelen saa høflig. Men hvad skal jeg gjøre da, min snille konstabel.

KONSTABELEN

Du faar gaa hjem med koen din.

BONDEN

næsten indigneret

Hjem!? Naar de skal begynde med § 739!

KONSTABELEN

indrømmende

Ja — det er § 739 idag.

BONDEN

med udraab

Og saa skulde jeg gaa hjem, naar det er § 739. Jeg faar prøve at faa solgt koen, før mødet begynder. Mødet vil jeg være paa, om jeg saa skal sælge den for ti øre.

KONSTABELEN

Jeg køber den.

BONDEN

Nu var du lur, nu — aanei, min snille konstabel.

Han gaar med koen.

Man har i det foregaaende af og til i de to værelser, hvortil vinduerne staar aabne, set to herrer gaa og gjøre morgentollette. Den ene er meget elegant. Den anden, som er uldmand, er mere nødtørfug klædt.

Toiletspeilet i hvert værelse er paa hver sin side af skillevæggen mellem værelserne

STOLL

af og til blystrende, knytter sit slips. Han stiller sig i positur foran speilet. Siger meget høit

Republikens præsident (han ler lidt, men

griber sig i det og gjentager meget alvorlig) Republikens præsident maa først og fremst takke generaler, officerer og soldater for det mod, som er vist i landets store selvstændighedskamp. Dernæst er det naturligt for mig at takke, fordi folket har valgt mig til sin øverste tillidsmand. Vel ved jeg, at der er mange, som er mere værdige (afbrydende) Nei, død og pine! Den duren gaar ikke — — Der er øieblikke i et folks liv, hvor det gjælder at handle. Folket har handlet. *Jeg* har handlet. (talende privat) Jeg føler fru Elviras blik. (har faaet slipset bundet, begynder med haaret)

VESTBY

staar og bukker foran sit speil. Han forsøger at faa en løskrave til at sidde fast med naaler. Gaar et par skridt tilbage — saa frem og bukker. Øver sig i at bukke

Deres majestæt har behaget atter at kalde mig til Deres majestæts raadsbord. Deres majestæt ved, at Deres majestæt og dette folk ingen troere tjener har end undertegnede — (griber sig i det) Undertegnede! Skulde

tro, det var en incassation. (fortsættende talen)
Ingen troere tjener har end — end Deres
majestæts tro tjener. — Au, pokker til naal!
— — (glad ved tanken) *Da* skal det blive man-
chetskjorter da, gut!

STOLL

beskjæftiget med skillen i haaret

Og paa denne høitidsdag, da republikens
præsident har havt den glæde at uddele
æresbevisninger til dem, som har gjort sig
fortjent af vor unge stat i krigens og grund-
læggelsens stund, skal ogsaa den forræder
Gustav Hansen offentlig brændemærkes. Jeg
behøver vel neppe at tilføie, at der heri
intet personligt had er, men kun en høiere
retfærdighed, som en i ordets sande betyd-
ning ny stat er forpligtet til at udøve. Jeg vil
ikke straffe ham. Jeg overlader ham til
folket. (talende) Han kunde ialfald have godt
af det. Snappe hende bort lige for næsen
af mig — en million kontant.

VESTBY

som har faaet kraven til at sidde, læser ligesom af et papir, med beskeden stemme

— beordrer min statsminister Hans Excellence Nikolai Vestby (endnu beskednere) Storkors af Stjerneordnen til at aabne folkeraadet. (forsøger sig i mere og mere beskedent og fordringsløst at sige) Hs. Excellence Hr. Nikolai Vestby —

STOLL

samtidig, med forskellige betoning

Som republikens præsident — som republikens præsident.

De er nu færdige begge to og gaar hen til vinduet for at se paa veiret. Den ene faar øje paa den anden

VESTBY

Nei, er det ikke Stoll?

STOLL

Goddag, Vestby.

VESTBY

Det var da et underligt træf, at vi er flyttet ind paa samme hotel. For hvem skulde have sagt det, dengang vi gik her som studenter, at vi skulde møtes i folke-raadet.

STOLL

Men aldrig har vi været enige. Du var rød og er blit hvid. Mig er det gaat omvendt.

VESTBY

Aaja, disse etiketterne, du, Stoll, dem er det ikke noget at hefte sig ved. Det kommer an paa at tjene sit land ikke med ord, men i aand og sandhed, ikke med tanke paa sig selv, men med tanke paa det hele.

STOLL

Ja, det har du sandelig ret i. Aldeles ret i. Skal du gaa ud?

VESTBY

Vi møtes udenfor kanske.

De trækker sig tilbage fra vinduerne og tilkaster hverandre sigende blikke

STOLL

Frasemager!

VESTBY

Egoist!

De gaar ud af sine værelser

Ella og digteren kommer

ELLA

En stor gjerning!

DIGTEREN

Men et digt er da ogsaa en gjerning.
Et digt, som ingen havde gjort mage til.
Et *stort* digt, Ella?

ELLA

Det maatte være stort, det. Hundre

alen i høiden. (med en haandbevægelse) Som en levende springkilde.

Hun gaar. Han efter

Der kommer imidlertid under det følgende mange folk ind, som alle er meget straalende og glade, de trykker hverandres hænder og er oplagt til fest og moro

To smaagutter kommer

DEN ENE

Hvis du siger det, saa siger jeg det, du ved — og saa faar du ris. Jeg maa bare staa i skammekrogen for mit.

DEN ANDEN

begynder at graate

DEN FØRSTE

Ja, vil du lade være at sige det, da. Din ækle unge. Nu skal jeg lugge dig ogsaa. Sladrehanken! Og det bare, fordi jeg havde fusket.

DEN ANDEN

stortutende

Ikke sig det, da!

DEN FØRSTE

Jo, nu skal jeg netop sige det.

EN KONE

Hvad er det med dig da, gutten min?

DEN FØRSTE

fort

Han vidste ikke, at det var § 739. Han troede, det var § 729!

KONEN

ryster barnet

Troede du, det var 729. Du skulde rigtignok ha. Gaa hjem med dig, din uskikkelige unge.

Gutten løber skrigende

DEN ANDEN

leende efter

Nu fik du ordentlig, nu!

KONEN

til en anden kone

Forældrene skulde skamme sig.

DEN ANDEN KONE

Aa, sig ikke det. Sig ikke det. De har kanske gjort, hvad de kunde. Man kan være saa uheldig med barna. Se nu madam Hansen — igaar satte de den ældste gutten hendes ind paa tugthuset for tredie gangen. Og madam Hansen har altid været en ordentlig kone.

DEN FØRSTE

De maa ikke snakke saan, madam Olsen.

De gaar samtalende

EN TURIST

kommer

Det er et deiligt land. Det er som der igjen er kommet styrke og sundhed i mine nerver, nu jeg har gaaet her paa kryds og tværs, oppe paa fjeldet, i de store skovene og over de umaadelige vidderne. Jaja, jeg har gaaet. Man kan nok ogsaa se det paa mig. Mine sko hænger saavidt sammen og — lad mig se — du store Gud, det lille hul bag i buksen er blit en halv alen langt. Hvad skal jeg gjøre? Aa, hr. konstabel, hvor bor der en skrædder?

KONSTABELEN

Alle butikker er lukket idag, de skal begynde paa § 739. Men der gaar en skrædder. De kan jo prøve. Men jeg vil ikke have noget ansvar.

TURISTEN

Ansvar? § 739? — (hen til skrædderen) Min herre, jeg hører, De er skrædder. Jeg har

været uheldig. Se! (viser ham hullet) Jeg vilde derfor gjerne ha kjøbt et par bukser eller ha repareret —

SKRÆDDEREN

De ved ganske sikkert ikke, hvilket land
De befinner Dem i.

SKOMAGEREN

som er i følge med skrædderen

Jeg ser, Deres sko er i en forfatning, saa jeg tillader mig som skomager at gjøre den bemærkning, at De vist neppe heller ved, hvilken dag det er for vort fædreland.

TURISTEN

lidt desorienteret

Nei, jeg er fremmed — men dette er dog, om jeg saa maa sige, et internationalt spørgsmaal.

SKOMAGEREN

Det er § 739 idag.

SKRÆDDEREN

En skrædder lægger sine arme, ikke sine ben overkors, naar det dreier sig om loven om fædrelandets selvbestemmelsesret.

TURISTEN

Jeg troede, Deres ærede fædreland havde selvbestemmelsesret. At det var en afgjort sag.

SKRÆDDEREN

Vi afgjør det hver sommer.

TURISTEN

meget forbauset

Hver sommer?

SKOMAGEREN

Det er næsten utroligt, at dette ikke skulde være kommet til udlandets kundskab. Men De danner kanske et særsyn?

TURISTEN

Jeg ved virkelig ikke.

SKRÆDDEREN

For ellers skulde jeg sandelig tro, at udlandet fulgte ganske godt — *ganske* godt med, i hvad der foregaar her i landet!

nikker til de omstaaende

NOGLE

Bravo, skrædder!

TURISTEN

Nei, jeg er som sagt fremmed.

SKRÆDDEREN

De kjender altsaa virkelig ikke vort land?

TURISTEN

Jeg er kommet hid for at lære det at kjende.

SKOMAGEREN

De ved ikke —

TURISTEN

Nei, men jeg vilde gjerne vide.

SKRÆDDEREN

Idag begynner den uge, da vi lar os gjennembæve.

SKOMAGEREN

— gjennembævelsens store fest.

SKRÆDDEREN

man kan høre at lexen er udenadlært

Vi lar os gjennembæve af tanker, af følelser, af ønsker, af smerte, af store forventninger. Vi gjennembæves ved at tænke os vort land i fare, i nød, i krig, — i krig med fiender, med naboer, med venner, i borgerkrig (trækker pusten) —

SKOMAGEREN

med os selv og hele verden —

SKRÆDDEREN

Vi lar os gjennembæve af store følelser om fred og endrægtighed over alle verdens lande, og det er os, som har indført freden. Vi lar os gjennembæve af heroiske erindringer om, hvorledes vi altid har pryglet vore fiender. Vi lar os gjennembæve af smerte over, at vort land har været saa langt nede som kanske intet land i verdenshistorien. Min herre, intet land i verden —

SKOMAGEREN

Intet land i verden!

DE OMSTAAENDE

i henførelse

Intet land i verden!

SKRÆDDEREN

Og denne smerte bruger vi som springbræt op i den lyksalige uge. For i denne uge føler vi os som foregangsfolket, som det udvalgte, som Benjamin blandt folkene. Vi gaar i spidsen. De, min herre, har kanske i Deres land andre fester. De har kanske *le grand prix*. (peker halvkvalt i stemmen paa folkeraadets plads) Der er vor *grand prix*, min herre, — eller De, min herre, har kanske skjønne skuespil, store musikfester — *der* er vor nationalscene, vort orkester. Eller store revuer, min herre. Dette er vor fest. Og den er kanske ikke ringere end Deres maaske glansfuldere fester med guld og sølv (stanser i bevægelse)

SKOMAGEREN

i tonen

— og ædle stene.

TURISTEN

Jeg ber om undskyldning. Havde jeg

vidst, at man feirede en religiøs fest, kanske med paakaldelse og stille bøn, da —

SKOMAGEREN

Bøn? Vi slaas, saa fillerne fyker.

TURISTEN

konfunderet

Slaas De?

SKRÆDDEREN

Idag da gjennembævelsens uge — gid jeg kunde sige maaned! —

SKOMAGEREN

Aa, det kommer nok.

FOLKET

Ja, ja!

SKRÆDDEREN

— idag da denne fest tar sin begyndelse, sælger man ikke bukser (vender turisten og ser paa hullet) — foretager heller ikke reparationer.

TURISTEN

Ja, undskyld. Farvel. Jeg vil sandelig ingen forstyrrelse bringe ind i folkets store samlingsfest. (vil gaa)

SKRÆDDEREN

holder paa ham

Samlingsfest!

TURISTEN

Ja, enighedsfest kanske da.

SKOMAGEREN

Enighedsfest? Nei, nei, hvor vil De hen? Vor glade sommerfest, vor nationaluge, vort store landsskuespil er netop det mod-

satte. I den store uge samles vi i uenighed. Ikke sandt, landsmænd?

ALLE

Jo!

SKOMAGEREN

lidenskabeligt

Leve fædrelandet!

ALLE

gjentar raabet

EN

Sig det paa den andre maaden ogsaa!

SKOMAGEREN

mild, glad, henført

Leve fædrelandet!

ALLE

Bravo!

EN

til turisten

Han kan sige det paa 23 maader.

SKOMAGEREN

beskedent

22 bare.

EN ANDEN

Ja, men skrædderen —

EN TREDIE

til skrædderen

Sig det, du kan.

SKRÆDDEREN

Aa — jeg kan bare sige: selvstændighedens æresfølelse paa syv maader. Og det er meget vanskeligere paa grund af alle s'erne.

siger det paa nogle af maaderne

SKOMAGEREN

»Folkeraadet — folkets palladium«!
gjentar det

SKRÆDDEREN

»Og det er, tænker jeg, bibelen og grundloven«.

gjentar dette paa forskjellig maader. En del af folket synes at foretrække ham. En anden del skomageren

NOGLE

Skrædderen er best!

ANDRE

Nei, skomageren!

I stærk trætte og medens skrædderen og skomageren gjentar sine ord som i vædekamp, forlader de turisten

TURISTEN

svag i stemmen

Jeg synes virkelig ikke længer, jeg føler

---

mig saa frisk. Mit stakkels hoved. — Min herre, kan De sige mig, hvor veien til jernbanestationen gaar?

KONSERVATOREN

Jeg hører, De er fremmed. Skal De reise?

TURISTEN

svag

Ja, jeg vil se at komme herfra.

KONSERVATOREN

Har De seet dem?

TURISTEN

Hvem?

KONSERVATOREN

Jeg har den ære at forestille mig som konservator ved de store mænd. Har De set dem? Vore tre store mænd.

TURISTEN

Nei, jeg beklager —

KONSERVATOREN

De vil da ikke reise, før De har set dem? Det faar De simpelthen ikke lov til. Hvis jeg gav Dem lov, vilde jeg handle mod min pligt og mit embede. For det er mig, som skal gjøre dem rentable. Jeg skal sørge for, at udlændingerne faar se dem, saa der kan komme notiser om dem i de udenlandske blade. Og saa skal jeg samle disse notiser. De kommer ikke levende herfra, før De har set dem. De kan faa se dem straks. Vi har dem hernede i gaden.

TURISTEN

med anstrengelse

Alle tre?

KONSERVATOREN

Ja, vi har dem i et bur sammen med et gammelt vikingskib.

TURISTEN

ser forfærdet paa ham

I et bur? Sammen med et skib?

KONSERVATOREN

Ja, vi var nødt til det. Folk begyndte at tage paa dem. Forsyne sig med relikvier. Man begyndte nemlig at tro, at de var undergjørende. Og det gik an, saalænge de bare klippede lidt i tøiet, nappede knapper af dem, og saa videre. Men i det sidste har de begyndt at rive haar af dem, at brække fingrene af dem og saadan bortover. Vær saagod, denne vei.

TURISTEN

for sig selv, meget svag

Og jeg, som troede, jeg skulde have saa godt af mit ophold her i landet.

KONSERVATOREN

giver ham en liden bog

Og kunde De med det samme faa ind

en linie om denne bog, vilde jeg være Dem meget taknemmelig. Det er en beskeden novellesamling af mig selv.

de gaar

Folkeraadsklokken ringer

BONDEN MED KOEN

Vil nogen købe en ko? De skal faa den billig. 100 kroner. (Ingen svarer) 50—25—20.

EN

Vil du passe paa den saalænge?

BONDEN

Nei, kunde jeg det, saa solgte jeg ikke koen. 10 — 5 — 2 — 50 øre — 10 øre — Vil nogen have den gratis?

Klokken ringer anden gang

ALLE

Nei, nei!

BONDEN

Ja, saa faar du se at finde veien hjem selv, da Rødsi. Adjø for dennesinde. Der gaar veien! (Han giver koen et let slag og stiller sig selv op blandt folket)

Klokken ringer tredie gang

Forhængen drages tilside. Folkeraadet sidder samlet. Mange af raaderne er laurbærkransede. Mængden applauderer. Raaderne bukker og takker

PRÆSIDENTEN

Mødet er aabnet. Til forhandling foreligger § 739 (Stormende jubel) af forslag til lov om fædrelandets selvbestemmelsesret. — Men først skal jeg faa lov til at hilse de to nye medlemmer velkommen.

Disse reiser sig og bukker. Folket modtager dem venligt

EN DAME

Nei, hvor nydelig han er!

EN MAND

Den Vestby har den rigtige arten.

Enkelte damer kaster blomster til Stoll, der er en net mand

PRÆSIDENTEN

Debatten begynder.

BRESK, POMP OG GREGORIUS
reiser sig samtidig og begynder alle

Fædrelandet —

PRÆSIDENTEN

En af gangen, mine herrer. Hr. Bresk har først bedt om ordet. Han blinket først til mig.

Bresk reiser sig og bereder sig. Folket applauderer

EN

Han blir champion!

EN ANDEN

Nei, Gregorius giver nok ikke pokalen
fra sig!

DEN FØRSTE

Iaar kniber Bresk den. Vædde?

Meningsudveksling blandt folket

BRESK

Fædrelandet —

Voldsom applaus. Damerne kaster blomster til ham

PRÆSIDENTEN

Jeg tør henstille til det ærede folk at
vente med bifalds- og mishagsytringer til
længer ud i mødet.

BRESK

Fædrelandet er alles mor — de enkeltes
som partiernes.

GREGORIUS

Iunt

En mor har mange slags barn!

Latter i folket

POMP

Hvorledes behandler De Deres mor?

BRESK

Som en søn skal behandle sin mor — med kjærlighed. (voldsom jubel) Det banner, som vi altid svinger over gamle mor — paa det staar indskrevet: Frihed, fædreland, uafhængighed udad og indad, æresfølelse, selvbestemmelse. (med pathos) Saaledes behandler vi vor mor!

Folkejubel

Man har i de sidste tider af og til kastet os i næsen, — det kommer fra haarde hjerter og kolde hjerner — at vi beruser os i ord. Jeg svarer ganske simpelt: Ja, vi beruser

---

os! Men det er en god rus; det er fædrelandskjærlighedens ædle vin, vi nyder.

RYPE

kommer meget fort

Naboen er gaaet over grænsen. Han staar oppe i skogen, ikke mange mil fra byen!

Folket applauderer

SKRÆDDEREN

Bravo. Det er meget godt. Det er noget nyt, folkeraadet har arrangeret. En brillant scene. Haha.

SKOMAGEREN

Ja, haha. Før har fienden staaet bare paa grænsen. Nu er han kommet. Haha. Staar oppe i skogen lige over byen! Bravo. Bravo.

Folket ler og roper: Bravo

Gunnar Heiberg: Folkeraadet.

BRESK

fortsættende sin tale

Og derfor maa hver mand være gennemsyret af denne ædle drue, fra han som barn ligger ved moderens bryst og til den sidste blodsdraabe.

PRÆSIDENTEN

konfidentielt

Det er alvor, hr. Bresk.

BRESK

styrter hen til præsidenten

Er det alvor?

PRÆSIDENTEN

Jeg har konfereret med denne unge mand.
Det er saa. Naboen er gaaet over grænsen.

Raaderne samles om præsidenten

RYPE

Ja, jeg hørte saa meget om denne naboen,
som de snart kaldte for broderen og snart for

fienden, at jeg gik op og lagde mig paa lur. Ganske rigtig. Han har samlet sig i lang tid. Og nu er han der. Og jeg syntes, jeg fik melde det. En forfærdelig masse mennesker. Og med overgeneralen i spidsen.

FOLKET

klapper i hænderne, jubler og roper

Bravo!

PRÆSIDENTEN

Det er alvor!

FOLKET

Bravo! Haha! Haahaa!

HELE RAADET I KOR

Det er alvor! Fienden har betraadt vor hellige jord.

FOLKET

Bravo! Bravo! Hurra! Haha!

HELE RAADET

Respekt for folkeraadet!

FOLKET

Bravo! Bravo! Storartet!

Jublen og glæden er paa det højeste

Raadet gaar ud paa torvet og taler privat og enkeltvis
med folket

Forvirring

SKRÆDDEREN

til en af raaderne

Aa langt fra. Det er jo noget, de har
sagt saa ofte.

SKOMAGEREN

til en anden af raaderne

Det skulde bare mangle, at det var alvor.
Da skulde da Fanden tage dere.

SKRÆDDEREN

Hvorledes skulde vi forstaa, at det er mere alvor dennegang end før. Men det er godt gjort! Bravo! Bravo! Bare fortsæt!

SKOMAGEREN

Ja værsgod, gaa op i raadet og fortsæt!

FOLKET

Ja, bare fortsæt.

Nogle roper Bravo! Andre Hys!

Raaderne indtar igjen sine pladser

BRESK

Tør jeg forespørge: Er armeen rustet nu?

PRÆSIDENTEN

Efter konference med Hans Excellence krigsministeren kan jeg meddele, at vi nu

har 2 kanoner, 100 soldaterbukser med graa render og en kasse med dynamit.

BRESK

Jeg foreslaar da, at vi sender vor tapre armé mod fienden, at folket reiser sig til sidste mand, og at folkeraadet erklærer sig permanent.

DIGTEREN

nikker til Ella

Nu er mit øieblik kommet. (Han stiger frem)
Er det saa, at fienden staar udenfor portene, da maa hver mand gjøre sin pligt. Men da det er folkeraadet, som har stelt det slig, at vi er kommet op i denne krig, foreslaar jeg, at folkeraadet først sendes mod fienden.

FOLKET

enstemmig

Ja, ja!

FOLKERAADET

Respekt for folkeraadet!

FOLKET

Hahaha.

DIGTEREN

Vi ifører dem hærlæderne og giver dem kanonerne og dynamiten.

FOLKET

Ja, ja!

FOLKERAADET

Respekt for folkeraadet!

SKRÆDDEREN

truende

Respekt for folket!

Folket gjentar det med voldsomhed

RYPE

Jeg skal vise veien. Jeg ved, hvor han staar.

Folkeraadet iføres hærlæderne

SKRÆDDEREN

til præsidenten

Skal jeg hjælpe præsidenten med bukserne.
De kjendes saa tunge.

PRÆSIDENTEN

betrør sig, han er rørt

Ja, min kjære hr. skrædder. Jeg tror,
det er mit hjerte.

SKRÆDDEREN

tvilende

Er det hjertet?

PRÆSIDENTEN

Ja, jeg forsikrer Dem til, det er bare
hjertet. Jeg er ikke mere bange, end jeg
pleier. Men det er det pludselige!

SKRÆDDEREN

Ja, det kjendes saadan!

BONDEN

pludselig

Og koen min, koen min. Er det landets bedste mænd? (truer med haanden) Forbandede folkeraad! (farer ud) Rødsi, Rødsi!

STOLL

Vær forsigtig med dynamitkassen, Vestby. Den maa Du bære, fordi Du var saa forhippet paa at blive sekretær.

VESTBY

Ak ja. Jeg havde ikke tænkt mig det saaledes. Jeg, som er en modstander af krigen.

RYPE

trækker paa næsen

Jeg synes, jeg kan mærke, de skal i felten. De *pleier* at lugte fredeligere.

SKRÆDDEREN

Nu faar De kommandere, præsident.

PRÆSIDENTEN

Fremad marsch! Tak, to — tak, to!
Kom veiviser.

RYPE

raskt og fort

Her er jeg.

Folkeraadet marscherer afgaarde

DIGTEREN

Er De fornøiet nu, Ella?

ELLA

leende

Det var jo bare saadan et indfald, —
men hvad blir det til?

DIGTEREN

rasende

Død og pine! Der maa da være maade
paa, hvad De forlanger ogsaa. Vil De, jeg
skal vælte et hus?

ELLA

leende

Nei. — En by — et helt land!

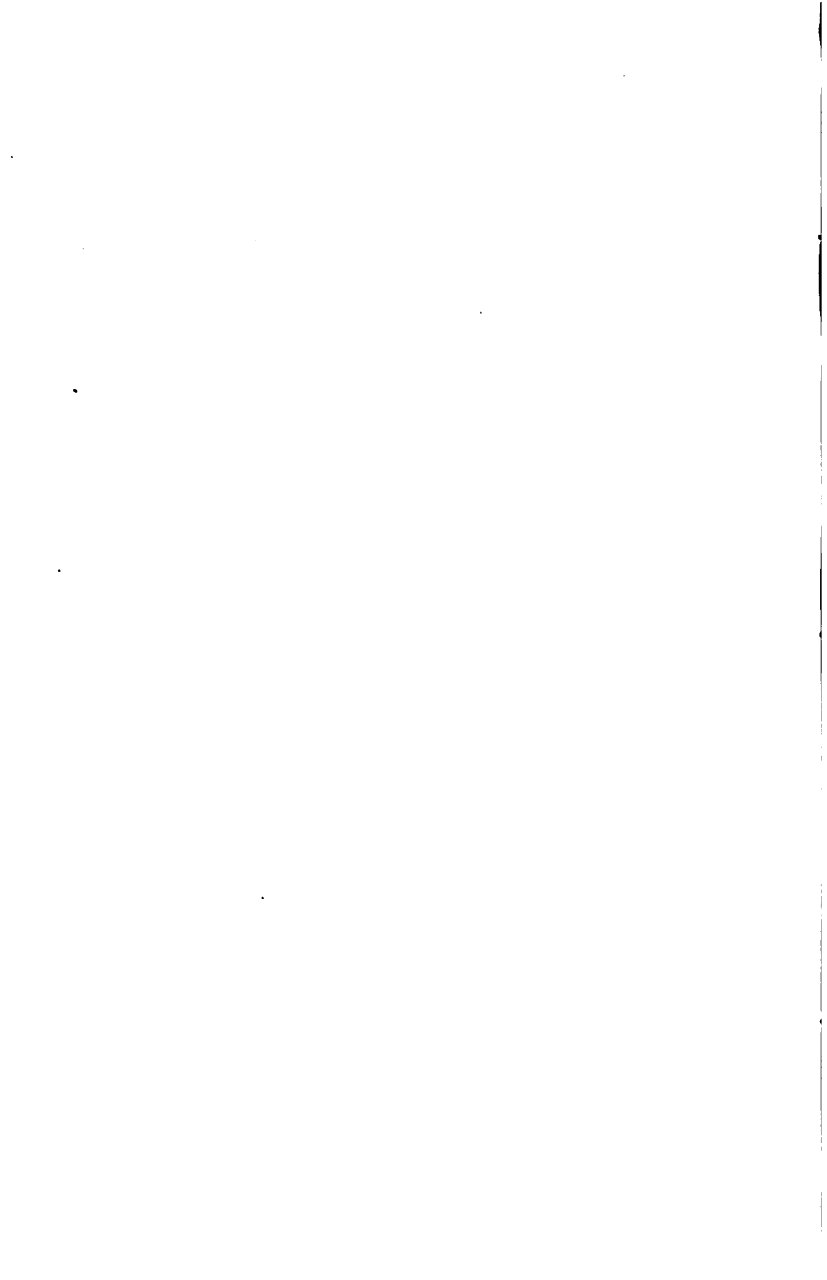
Hun gaar

SKRÆDDEREN

Vi lister os efter folkeraadet for at se,
hvorledes det gaar.

Hele folket lister sig efter folkeraadet

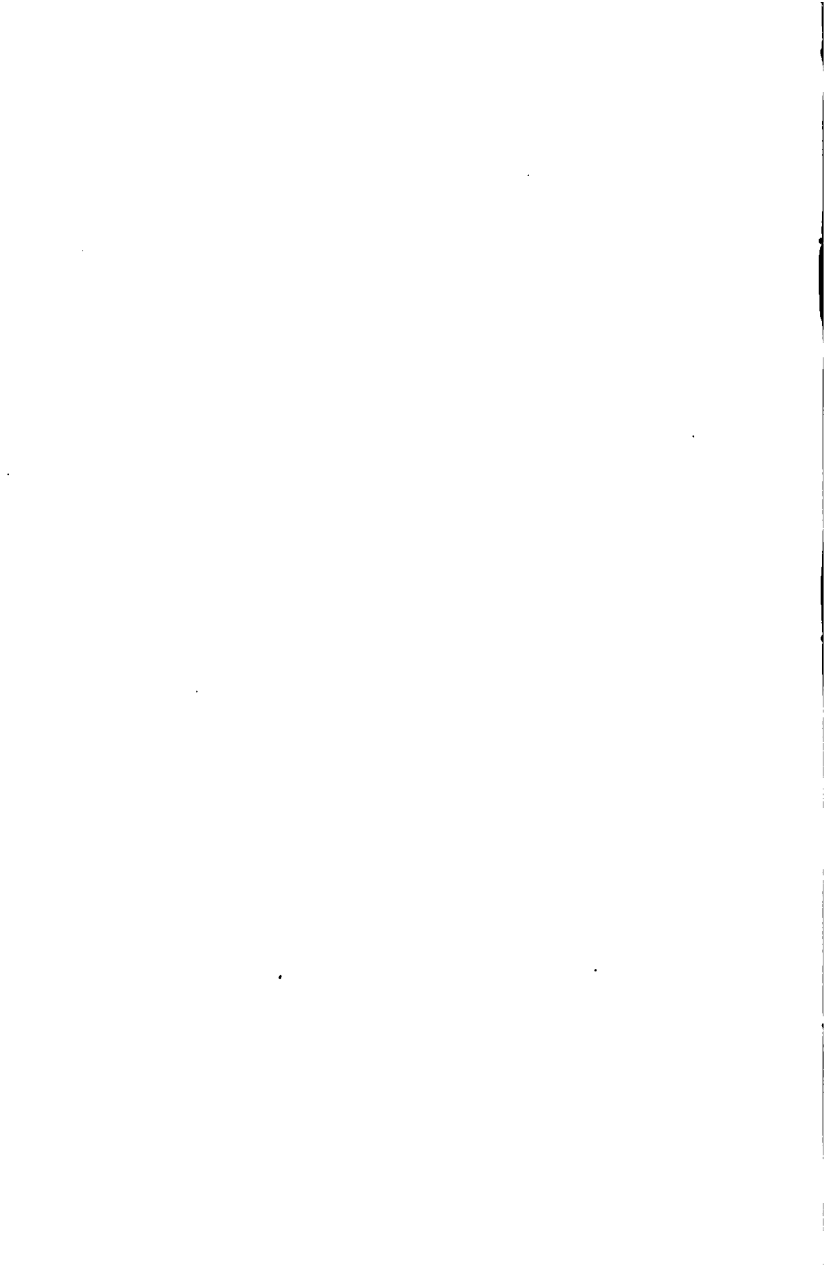

TREDIE AKT

VALPLADSEN

En stor slette med enkelte træer. Fjeld i baggrunden. En elv sees og lidt af en stor bro over elven.

Først kommer *Rype* nedover fjeldet.

Saa hele folkeraadet i voldsom disput. Man hører dem lang vej. Nogle synger salmer, andre fædrelandssange. De fleste disputerer dog om, hvem der er skyld i krigen. De gaar og stanser, gaar og stanser. Forvirring. *Vestby* foran med dynamitkassen langt frem for sig.

De ser forfærdelig medtaget ud. Laurbærkransene hænger dem løst om hoderne. De er saarbente og støvede

RYPE

Nei, nei. Det er denne veien (han skriger sig hæst). Denne veien! Skulde tro, de var blinkseede — de gaar galt hele tiden (tørker panden). Puh! (roper igjen) Denne veien! (blystrer, derpaa) Nei, ingenting nytter. Havde det endda bare været almindeligt fæ. Det havde været meget lettere. (roper). *Der* er fienden — i den retning! De hører ikke.

(Gaar hen, tar i den forreste, fører ham i rigtig retning. De andre følger disputerende)

EN FOLKERAAD

til en anden, som vil knipe unna

Nei, værsgod — følg med.

ANDEN FOLKERAAD

Jeg skulde bare —

FØRSTE

Hvad De skal gjøre, faar vi gjøre i fælles-
skab.

PRÆSIDENTEN

som er meget udmattet

Et kraftigt leve for fædrelandet!

Alle istemmer raabet. De gaar et stykke

BRESK

som har gaat i dybe tanker, stanser

Det nytter ikke. Denne unyttige blods-
udgydelse vilde ikke være kommet, hvis ikke
dere i 1837 havde —

POMP

Men saa kommer 1839, min gode mand.
Hvad gjorde da Deres parti?

BRESK

Er det vi, som —

POMP

Ja, det er dere, som —

Almindelig uenighed

RYPE

Der er noget, som bevæger sig langt der-
borte i aasen. Ja. Det er fienden.

ALLE

med enstemmigt udraab

Er det fienden?

Et øieblik staar de alle stive

RYPE

Ja, vi faar se at komme videre da. Før han kommer over denne broen.

VESTBY

stille

Hvad heter broen?

RYPE

læser navnet

Lortbroen.

VESTBY

Altsaa slaget ved Lortbroen. Det er ikke noget pent navn.

BRESK

Skal vi ikke skynde os og kalde den noget andet. Seiersbroen for eksempel?

EN

Ja, eller fædrelandsbroen.

EN ANDEN

Eller heltebroen.

GREGORIUS

Nej, det er for pralende. Jeg synes, vi bare skulde kalde den Sortbroen istedetfor Lortbroen. S og L ligner hverandre jo ogsaa lidt.

POMP

Den simple pligtbroen foreslaar jeg (halvt fornærmet, da de andre ikke forstaar) — fordi vi gjorde vor simple pligt naturligvis. Slaget ved den simple pligtbroen!

BRESK

meget høitidelig og langsomt

Slaget ved det demokratiske folkeraads bro vilde ogsaa være et manende navn.

VESTBY

melankolsk

Gud ved, hvad der kommer til at staa paa vor gravsten!

Der gaar et gress gjennem raadet

PRÆSIDENTEN

svag

Et rigtig kraftigt leve fædrelandet!

Alle istemmer

BRESK

Gravsten! Det var da en uhyggelig tale. Jeg tænker, fienden betænker sig paa at skyde, naar landets folkeraad selv kommer. Jeg tænker, den moralske kraft, som lyser ud af en saadan handling —

MANGE

Ja, ja!

PRÆSIDENTEN

Leve fædrelandet!

STOLL

forsøgende

Det havde været bedre, om vi havde havt nogle flere kanoner.

BRESK

De har ingen tro paa Deres land. Saaledes er det med alle de yngre. Vi, folkeraadet, er da ikke feigere end andre.

STOLL

dristigt

Nei, men latterligere.

BRESK

Er vi latterlige?

POMP

Vi, som gaar i kampen for vort land?

BRESK

til alle, seende sig rundt

Er vi latterlige?

ALLE

Nei, nei. Det er fædrelandsløs tale. Det er skammeligt.

De stimler truende om ham

BRESK

Jeg foreslaar, at Stoll ikke faar lov til
at være med i heltekampen for fædrelandet.

POMP

Jeg støtter dette forslag.

ALLE

Ja, ja!

STOLL

helt modig

Mere end gjerne for mig. (vil gaa)

VESTBY

Hold kassen, saa skal jeg passe paa, at
han ikke deltager ulovlig, at han ikke styrter
sig i kampen.

Ingen vil holde kassen

FLERE

Jeg ogsaa! Jeg skal ogsaa passe paa!

GREGORIUS

klogt

Jeg synes da, det er bedst, at repræsentanten Stoll blir med i kampen. Han bør dele lod med os andre. Dertil er han valgt. Det er folkets vilje. Og han saa ud, som han gjerne vilde undslippe.

BRESK

Det er rigtigt, hvad Gregorius siger. Jeg tar mit forslag tilbage.

ALLE

Ja, ja! Stoll skal være med. Værsgod Stoll!

STOLL

Men jeg gjentager, jeg synes, at vi er latterlige.

GREGORIUS

stille

Ja, det nytter ikke. Vi har ikke lov til

at afskjære en af folkets udvalgte adgangen til heldedøden. De faar da være med.

ALLE

Ja, ja!

VESTBY

Jeg foreslaar, at Stoll gaar i spidsen med dynamitkassen.

ALLE

Ja, ja. I spidsen. Værsgod i spidsen!

VESTBY

som giver Stoll kassen

Vær nu forsigtig med dynamiten, Stoll. Denne ære faar trøste dig med, at du ikke blev sekretær. (hopper af glæde) Det er, som jeg er blit kvit en kløe. Jeg er aldeles vaad over hele kroppen. Jeg har det saa godt! Jeg har det saa godt!

RYPE

Saa gaar vi lidt igjen da!

POMP

idet de skal til at gaa

Jeg foreslaar, at vi konstituerer os som freds- og voldgiftscommité, og sender denne commité — os selv altsaa — til at underhandle med naboen.

BRESK

— med fienden.

POMP

— med naboen!

BRESK

Ja, her har vi grunden til ulykken. Hvorledes kan det gaa anderledes, naar man har venner blandt fienden?

POMP

Jeg skulde tro, at ingen elsker fædrelandet saa høit som jeg —

BRESK

Desuden har Pomp og hans parti altid været fiender af fred og voldgift. Derfor vil jeg nu stemme mod hans forslag.

MANGE

Ja, ja!

BRESK

Folket vil, at vi skal slaas.

POMP

Folket vil først og fremst have fred.

GREGORIUS

Folket vil først og fremst, at vi ikke skal binde os for stærkt, ikke til nogen ting mellem himmel og jord.

BRESK

Folket vil først og fremst sin ære.

POMP

Folket vil —

BRESK

Folket vil —

ALLE

Folket vil —

Stor larm

RYPE

Denne veien! Denne veien!

Han tager i Stoll og fører ham. De skal til at følge,
saa siger

BRESK

Jeg foreslaar, at naar vi gaar i kampen for vort elskede fædreland, saa vil vi gaa i kampen som stolte republikanere. Jeg foreslaar, at vi indfører republikken.

MANGE
begeistret

Ja, ja!

ANDRE
ligesaa begeistret

Nei, nei!

POMP
halvgraatende

Er dette øieblikket til at gjøre oprør
mod vort elskede kongehus?

BRESK
Hvor er kongen i dette øieblik?

MANGE
Ja, ja. Hvor er kongen?

PRÆSIDENTEN
som er faldt aldeles sammen, vaagner nu
Jeg maa nedlægge protest mod, at kongens
person inddrages i debatten.

BRESK

Jeg forlanger afstemning over mit forslag. Før gaar jeg ikke et skridt!

Han sætter sig, tager sig en slurk af feltflasken

MANGE

sættende sig

Nei. Nei. Ikke et skridt!

GREGORIUS

Selv om vi indfører republikken — jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt der efter grundloven er adgang til herom at fremsætte forslag eller ei — men selv om, siger jeg, saa vilde det blive til gavn for os andre, neppe for Bresk og hans parti. For de vilde allesammen stemme paa sig selv til republikens præsident.

BRESK

Ja naturligvis, vi vilde stemme paa den, som vi syntes var dygtigst.

NOGLE AF BRESKS PARTI

Ja, ja. Naturligvis.

ANDRE AF SAMME PARTI

Nei, det gaar ikke an.

GREGORIUS

Der er allerede splid i partiet. Hi hi —

BRESK

Hvem er det, som altid sætter lus i skindpelsen. Det er Dem, som aldrig tænker paa fædrelandet, altid bare paa partiet.

GREGORIUS

Tænker jeg ikke paa fædrelandet?

POMP

I tænker alle mere paa partiet end paa fædrelandet.

BRESK

Men især De, gamle taarepompe og
(peker paa Gregorius) den gamle ræven der.

GREGORIUS

Ræven er ogsaa et dyr.

VESTBY

til Bresk

De kan selv være en ræv!

BRESK

Kalder De? (giver ham et slag med sin laurbær-
krans)

VESTBY

Han slaar. Gud hjælp mig, han slaar
midt under mødet.

BRESK

Vi er ikke i møde, nu. Vi er i krig.
Leve republikken!

MANGE

Leve republikken!

RYPE

Denne veien, nu er fienden ikke langt fra broen.

PRÆSIDENTEN

Lad kjærligheden til fædrelandet samle os. Leve fædrelandet!

BRESK

De bare skriger: leve fædrelandet, for at De skal kunne holde Dem paa benene — for at det skal virke som drammer.

NOGLE

Han haaner præsidenten!

BRESK

Den gamle fædrelandsforræder, som har smisket for alle partier.

EN

slaar Bresk

Kalder De præsidenten?

Bresk slaar igjen. Slagsmaalet bliver almindeligt. Bresk og hans tilhængere roper: **Leve republikken!**
De andre: **Leve kongen! Leve fædrelandet!**

RYPE

Nei, men kjære dere da! — Fienden kommer. — Hold op. — Det er jo mod fienden, dere skal slaas. (Han gaar imellem og faar støt fra alle kanter, tager dynamitkassen fra Stoll) Det er bedst, jeg redder den. Ellers kunde det komme til at gaa ud over fredelige mennesker ogsaa.

De har kjørt de to kanoner op mod hverandre

EN

Hvor er krudtet?

Gunnar Heiberg: Folkeraadet.

De leter

EN ANDEN

Krudtet er glemt. Det er Deres skyld.

DEN FØRSTE OG MANGE ANDRE

Nei, det er Deres skyld.

Kampen fortsættes fra scenen og i kulisserne. De skyder med pistoler og stikker med kniver. Mange falder

RYPE

Jeg har aldrig set saa uvorne folk, jeg. Men de er ikke rædde for livet. Det var synd at sige. (roper) Men fienden, da folk! Fienden! — De hører ikke.

Nu er næsten alle faldne

VESTBY

døende

Og jeg, som troede, det var et frede-

ligt hverv, jeg var valgt til. Leve fædrelandet. (dør)

RYPE

Gud hjælpe min syndige sjæl. Nu tror jeg ikke, der er flere igjen af dem!

Gregorius, som har ladet, som han var død, reiser sig og vil liste sig bort

RYPE

bøier sig over ham og spør

Hr. Gregorius?

GREGORIUS

Ja! kjære veiviser! Det er mig, som er den gode, gamle Gregorius.

RYPE

Nei, ven min! Da er det bedst, Du gaar samme veien som kameraterne dine. (stikker ham)

GREGORIUS

Leve fædrelandet! (dør)

RYPE

forklarende

Han kunde reise ind til byen og stifte et nyt folkeraad! (ser udover valpladsen) Jeg har aldrig seet saa rare mennesker. *Dette* kan da ikke skade fienden. Fienden ja! (ræsonerende og idet han udtaler ordene som de skrives) Hvad er fienden? Fienden er din uven. Det er fienden, man skal dræbe, ikke sig selv. Man maa ikke begynde et slag med selvmord. Vel! Fienden vil gjøre dig ondt. Er ondt godt? Nei. Skal jeg da lade fienden gjøre mig noget ondt? Nei, da vil jeg heller gjøre ham noget ondt. For man maa være uvenner med sin fiende. Og fienden skal ikke have det godt. Det er grei skuring! Der er han. —

Man hører kamptrompeter og kommandorop

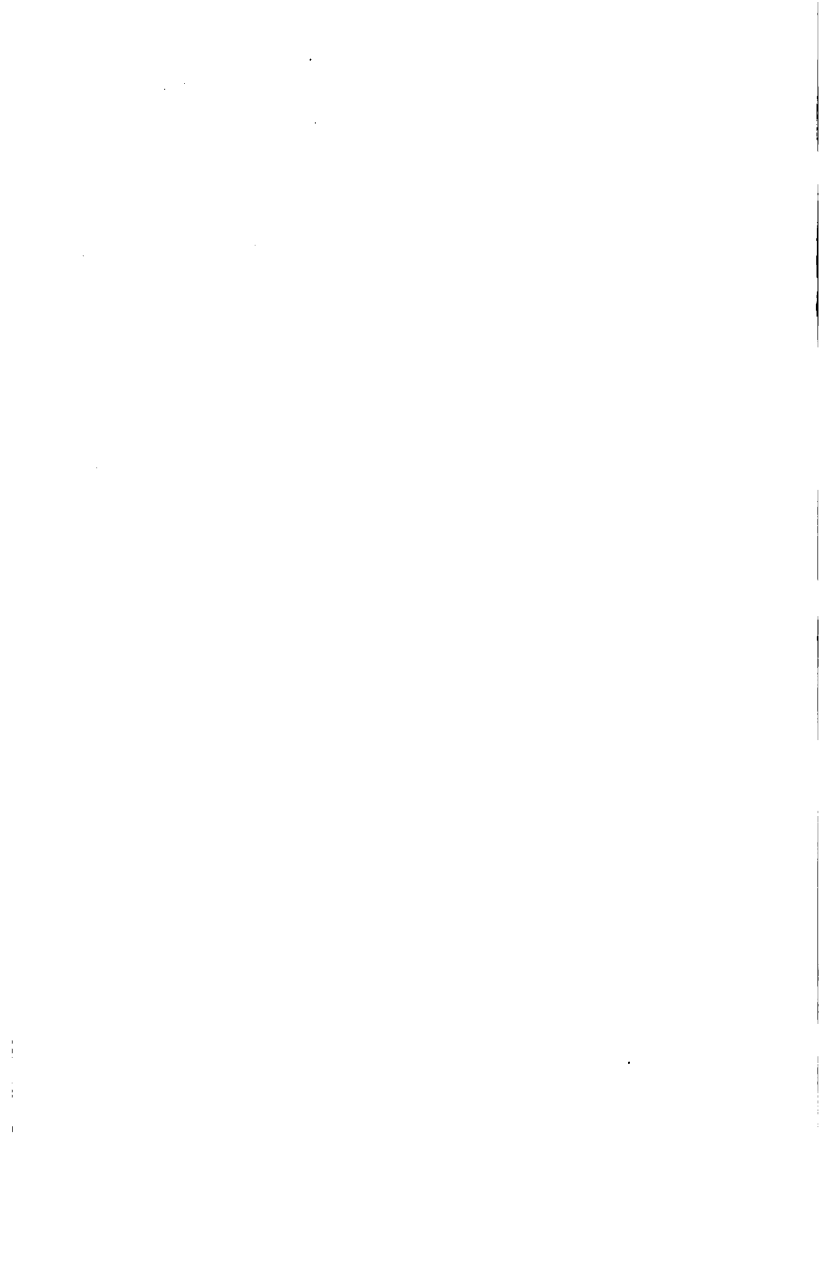
Han kommer nedover mod broen. (betænker sig et øieblik) Nu skal vi se, om han kan komme

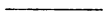
over den broen. Kongen og alle de øverste er i spidsen. — Nu er de allerede paa broen.

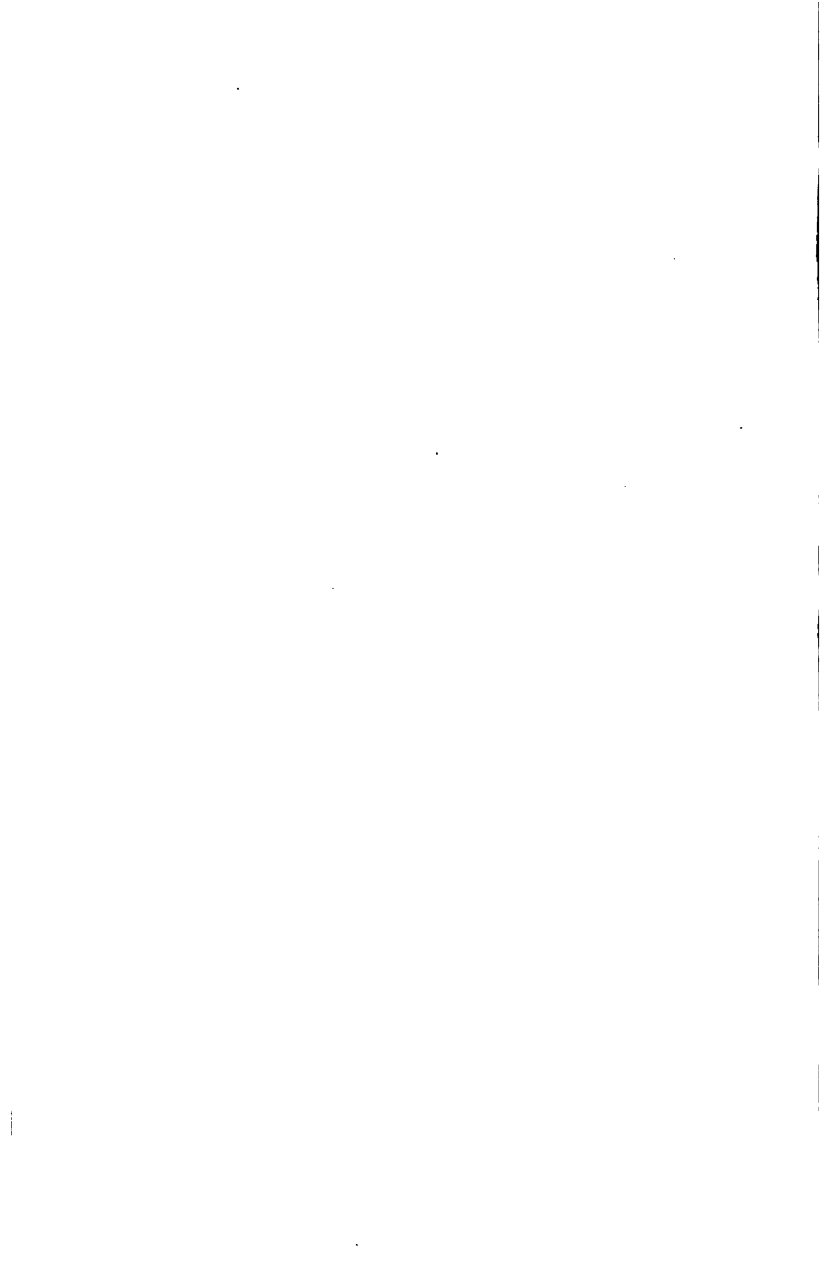
Han tager dynamikkassen, skynder sig mod broen.
Man ser, han gaar ned under den.
Lidt efter høres et voldsomt knald.
Broen sprænges i luften

FJERDE AKT

SAMME STED

Røgen trækker væk. Man ser, broen er sprængt i luften.

Rype kommer krybende frem. Han er tilsølet.

Ella sees oppe i fjeldet. Hun kommer nedover.
Lidt efter digteren

RYPE

børster lidt af sig, ser sig om paa valpladsen

Der ligger de! Og her ligger vi! (finder noget niste paa en af de faldne. Sætter sig til at spise og drikke) Undres, om det kommer regn til kvælden?

Folket kommer listende

SKOMAGEREN

Her har staaet et stort slag.

SKRÆDDEREN

Og her ligger kongen og alle de øverste fienderne. Jeg kjender dem personlig. Jeg har syet for dem.

EN

Hele folkeraadet ligger her. Det var tapre folk!

EN ANDEN

Og fienden har de beseiret.

EN TREDIE

De er faldt for sit fædreland.

SKOMAGEREN

Hver eneste mand!

SKRÆDDEREN

Heltedøden. Lad os bøie vore hoder.

SKOMAGEREN

Lad os blotte dem først.

SKRÆDDEREN

Ja, ingen kan granske nyrer og hjerter
— tænk, som vi har miskjendt dem.

SKOMAGEREN

Vore gjæve fædre! Til evige tider vil
deres navne leve blandt os.

SKRÆDDEREN

Vore ædle aner! Lad os vokse ved at
mindes vore store afdøde. Leve de døde!

ALLE

høitidelig, men stille

Leve de døde!

Høitidelig pause

EN

peker paa Rype

Der sidder en, som lever.

EN ANDEN

Det var han, som viste dem veien.

EN

Saa du dem falde?

De stimler alle om Rype

RYPE

Ja, jeg saa dem falde, den ene efter den anden.

SKOMAGEREN

Det maa have været et opløftende, forfærdelig, men skjønt syn. Hvad?

RYPE

Aaja — det var ganske pent.

SKRÆDDEREN

Underligt — hvad?

RYPE

Ja, det var da rart.

EN

De styrted sig i kampen?

RYPE

Hidsige folk, ja!

EN ANDEN

Tapre alle som en?

RYPE

Ja, det gaar ikke an at kalde dem rædde.

EN

Og du selv — hvorledes deltog du i kampen?

RYPE

Aa, jeg holdt mig helst lidt unda. Saa-dan lidt afsides.

EN

Var du bange?

MANGE

truende

Var du bange?

RYPE

rejser sig

Nei, nei, nei, nei da! Men jeg maatte det, jeg, for jeg var ansat ved dynamiten. Jeg maatte tage mig af fienden. De andre fik ikke tid til det.

SKOMAGEREN

I kampens hede glemte de dynamiten — saaledes styrted de sig mod fienden! De stolte! Jeg kan næsten ikke tale for graat. (truer med haanden) Det skal en anden gang vise fienden, hvad det vil sige at vove sig ind blandt vore fjelde!

SKRÆDDEREN

Men lad os ikke over de døde glemme denne levende helt! Han har gjort sig fortjent af fædrelandet.

EN

Vi vælger ham til vor repræsentant til folkeraadet.

MANGE

Ja, ja!

EN ANDEN

Nei, *vi* vil have ham!

EN TREDIE

Nei, *vi* vil have ham!

RYPE

Aa nei, nei. Jeg duer ikke til det. Jeg duer ikke til det. (*vil gaa, de slites om ham*) Bli bare ikke uvenner for min skyld. — Jeg duer ikke til det.

EN FJERDE

Hvor er du født?

RYPE

Jeg er født inde i byen. Ned ved bryggen.

EN

Der bor jeg!

FLERE

Der bor vi. Vor repræsentant i folke-
raadet skal du være.

RYPE

Aanei. Jeg ber saa tyndt for mig. Jeg
duer ikke til det. Aa, vær saa snil at lade
mig slippe. Jeg skal aldrig gjøre det mere.
Aa, vær saa snil —

SKOMAGEREN

Hvilken beskedenhed!

SKRÆDDEREN

hviskende

»*Et dåligt hufvud hade han, men hjär-
tat, det var godt*«. (han peger paa sin pande) Lad
os heller paa anden maade hædre denne
tapre veteran fra krigens tid.

EN

Ja, en liden, men god pension vil vist passe bedre for ham.

Naar de andre ikke ser ham, kryber Rype op i et træ

EN

Der ligger den hærdebrede Pomp, som saa ofte har graadt over sit fædrelands fremtidsskjæbne.

SKRÆDDEREN

Og her ligger Stoll, den retlinjede med den store fremtid. Som bonjouren sidder paa den mand — i døden! — og sad i livet!

SKOMAGEREN

Og her ligger Gregorius, som der ikke var svig i. Jeg vil tage en lok af hans haar som en relikvie — han havde ikke meget. Ak ja! Nu behøver han endnu mindre.

EN

Og der ligger Bresk med den vældige
røst — han, som altid speidede efter fienden.

SKRÆDDEREN

Alle de ædle. Lad os bære dem paa
vore skuldre ind til staden og jordfæste dem
under stor folkesorg, under klokkernes klang,
under sænkede flag.

ALLE

Ja, ja!

SKRÆDDEREN

Og naar vi har jordet dem, skrider vi
til valget af nyt folkeraad.

Det græsser i Rype

SKRÆDDEREN

Længe leve fædrelandet!

Alle istemmer dette raab og gaar dernæst i stor procession, syngende. Kvinderne har plukket løv og blade, som de sætter paa de dødes hoveder

RYPE

Gudskelov! (klyver ned af træet) Jeg ryster endnu over hele kroppen. Det er fælt at skræmme folk saadan (faar øie paa Ella og Digteren) Uf, der er flere. (vil klyve op igjen)

Digteren har i dybe tanker beskuet valpladsen, staar nu og ser efter det bortdragende folk.
Ella gaar hen til Rype

ELLA

Der rinder blod nedover armen. Er De saaret?

RYPE

Er jeg det? Jeg klorte mig kanske lidt, da jeg var nede under broen.

ELLA

forbinder ham med sit lommestørklæde
Var De under broen?

RYPE

Ja, med dynamiten.

ELLA

spørgende

Det er Dem, som —

RYPE

Hys!

ELLA

Det er Dem, som —

RYPE

Nei, nei. Lov mig, ikke at snakke om det.

ELLA

Det er Dem, som har sprængt fienden i luften? Det er ikke folkeraadet.

RYPE

Hys! — Ja, det er mig, men ikke snak om det. Ikke snak om det? Ikke sig det til

digteren, heller — der kommer han. Han kunde kanske komme til at lave vers om det. Og han har sagt, han syntes, jeg er saa rar. Og saa — før man ved ordet af det, saa kanske man sidder i folkeraadet paa livstid. Nei, det pene tørklæde da!

DIGTEREN

kommer hen til de andre

Ja, dette er herligt. Og nu skal der komme et digt, som er stort som en gjer-ning. Før nu har jeg igjen tro paa mit herlige folk. Kom, kjære venner. Kom, kjære venner — kvinden, helten, digteren (med ud-strakte hænder) Er det ikke skjønt at leve, naar man for sine øine ser, at der endnu findes store mænd og store følelser.

ELLA

Du forstaar ingenting.

RYPE

bange

Hys!

DIGTEREN

Herregud, er De saa smaalig, at ikke engang nu kan det store naa Dem — saa kold, at ikke engang nu kan der strømme varme fra menneskene til Dem. Bare koket, kold, uforstaaende.

ELLA

haardt

Hvorfor gjorde ikke *De* dette?

DIGTEREN

Gjorde dette! Aa Gud. Aa Gud, dette er ikke enkeltmandsgjerning.

ELLA

Jo.

RYPE

meget bange

Hys!

DIGTEREN

Aa, jeg føler det. Dette er et helt folks samlede opsparede folkeegenskaber, som har foldet sig ud i solglans, som har fortættet sig til geni, som har hvælvnet en mindebue over landet, der vil staa til alle tider, for alle mennesker. Jeg føler mit hjerte slaa. Jeg føler mig større. Jeg føler mig stolt. Jeg elsker mit land og dets folk. Og paa knæ vil jeg bede om tilgivelse for alle mine haanende ord, alle mine smaa tanker. Aa, at De er saa liden — Ella, at De ikke har plads til det store, til kjærligheden, til samfølelsen med menneskene. Ella, kom lad os deltage i folkets jubel.

ELLA

Nei. — Gaa!

DIGTEREN

stille, stolt

Jeg foragter Dem, fordi De ikke kan føle stort. Jeg vil ile efter mit folk — synge dets sorg, synge dets glæde. (gaar)

RYPE

henrevet

Det er en begavet mand!

ELLA

ser lidt paa ham, derpaa med udbrud

Jeg elsker Dem ikke.

RYPE

beskedent

Nei — jeg har ikke sagt det, heller jeg.

ELLA

Gid jeg gjorde! Gid jeg gjorde!

RYPE

— ja, det kunde da være ganske —
ganske artig.

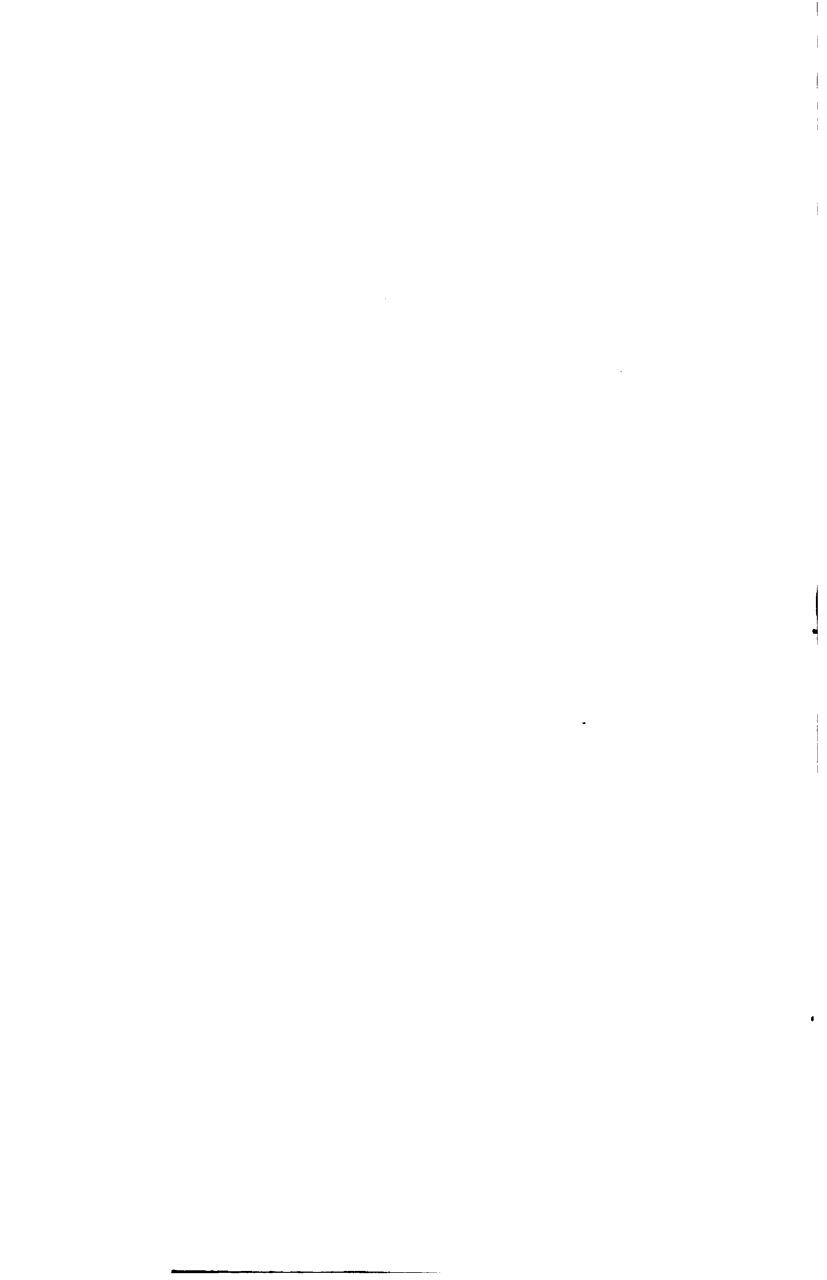
Ella gaar graatende til en anden kant end de andre

RYPE

ser efter dem

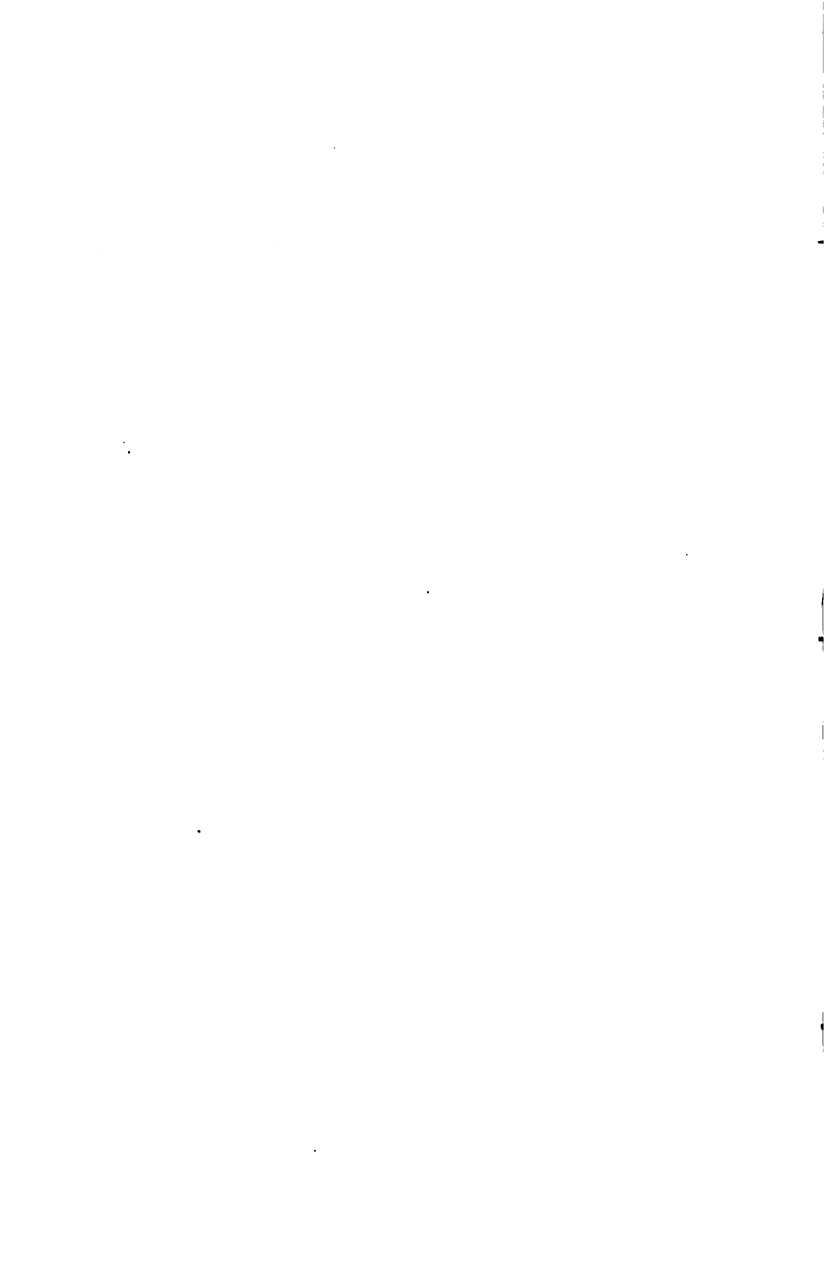
Jeg *synes* det er de andre, som er rare. Men jeg faar nok se at komme hjem paa hotellet. Kanske der er kommet nogle nye reisende.

FEMTE AKT

TORVET

Opper mod baggrunden staar en række af ligkister, som tænkes fortsat udover til begge sider.

Høitidelig klokkeklang. Et ligfølge gaar over scenen, ud og kommer frem bag kisterne igjen. Det er folk af alle samfundsklasser. De fylder lidt efter lidt hele scenen.

Medens toget gaar over scenen, føres følgende samtale

A

til B

Det var til velsignelse for folket. Til velsignelse for folket. Til velsignelse for folket.

B

til A

Aa, jeg synes, det var meget mas og lidet mad.

C

Det er svært, saa man har begyndt at gaa med lyse klæder i begravelser i det sidste.

D

Aaja, naar bare hjertet er sort, som skrevet staar.

E

Han var svært braakende af sig, den afdøde.

F

Det kan ikke nægtes, at det har været svært fredeligt her, siden han er død.

G

Det var svært, saa pludselig det kom.

H

Ja tænk — det er jo ikke mere end to dage siden, jeg saa —

I

Letter De paa hatten, naar Jesus blir nævnt?

J

Ja, kjære Dem — bestandig. Det gjør man da virkelig altid.

K

Gud ved, hvem af os, det bliver næste gang.

L

Dja!

M

letter paa hatten

Er det ikke hr. Hansen?

N

letter ogsaa paa hatten

Nei. Jeg troede, De var hr. Hansen.

O

Gudskelov, at det ikke er vi, som ligger der.

P

en høl, grættten mand

Ja, i alfald at det ikke er mig.

Naar alle folk har samlet sig, stiger digteren frem
bag kisterne

DIGTEREN

Landsmænd! — Der er to slags sorg mellem menneskene. Den bitre, den sure, den, som udhuler, den, som knækker og slaar til jorden. Og den anden, den frugt-bare sorg, den styrkende sorg, den sorg, hvoraf der spirer nyt liv, den glade sorg. Den første stryger igjennem os som kold høstvind. Den anden er som den milde melankoli, der kommer over en, naar den lyse vaar smiler for første gang over landet. Efter den bitre sorg sidder der tvil — tvil om gud og tvil om mennesker. Efter den glade sorg kommer der tro. Men er ikke tro som sol over menneskene? Er ikke tvil som taager, hvori menneskene gaar vild. Landsmænd! Idag er der sol over landet,

selv om der hænger taagetrevler igjen i sindene. Og solen faar alt til at vokse. For naar vi ser paa disse kister foran os, er det ikke da, som den jord, hvorpaa vi staar, hæver sig, er det ikke, som vi selv stiger, er det ikke, som vi, hver en af os, vokser, saa vi ser videre, saa vi puster lettere, er det ikke som flammen i vor sjæl brænder høiere, som vort legeme faar ny ungdom, som der er lagt en alen til vor vækst. Hvorfor? Fordi store gjerninger er øvet. Øvet i fædrelandskjærlighedens hellige navn.

Undertrykt bevægelse i mængden. Graat. Løfter

ELLA

der staar lige ved digteren

Jeg foragter dig.

DIGTEREN

Der er kolde sjæle imellem os. Jeg
bekjender det høit og lydt og med inderlig

bøn om tilgivelse: Jeg var selv en saadan kold sjæl. Jeg haanede. Jeg saa kort. Jeg spottede den beskedne, dagligdagse dont, som disse mænd øvede. Havde jeg havt kjærlighed i mit sind, saa havde jeg seet dem i lys af deres heltedaad, som skulde komme. Men jeg var blind for lyset. Jeg var ikke ydmyg som de mange, der med tillid, enfoldighed, ærbødighed, høiagtelse saa op til vort folkeraadts daglige gjerning. Nu er tiden for os, som tvilte, til at graate. Men de, som troede, høster kjærlighedens løn. (han vender sig mod kisterne) Helter!

Bevægelsen bliver større hos mængden. Der høres udraab, stærk graat. De trykker hverandres hænder. Falder hverandre om halsen

ELLA

langsomt men stærkt til digteren

Folkeraadet kom i kamp indbyrdes og fældte hverandre. Det var tjenestegutten Rype, som sprængte fienden i luften!

DIGTEREN

stærkt rystet, ser paa hende

Hvad?

ELLA

Ja, ja. Saasandt jeg lever.

DIGTEREN

samler al sin evne, al sin kraft

Landsmænd! — Der stiger nye sandheder i mig. Det er, som forhæng splittes. Det er, som jeg ser ind i tingenes væsen. Det er, som aanden er over mig og byder mig at tale. At sige sandheden, som den er. Hør mig!

Folkets spændthed er i voldsomt stigende

EN KVINDE

dæmpet

Han ser ud som en profet.

MANGE DÆMPEDE RØSTER

Ja, ja.

DIGTEREN

Om disse mennesker, som der ligger, var faldt i kamp for fædrelandet mod fienden — *om* det var saa, hvad havde de da gjort andet end sin pligt. Betalt lidt paa sin gjæld. Har de ikke redet os som marer i mange aar? Har de ikke fyldt hver krog af landet med løfter, som aldrig blev opfyldt, har de ikke suget gode evner til sig og lagt dem øde, har de ikke sat sig bredt over alt landet, saa det knaged og knasete i alt, som var andre menneskers tanker og følelser. Har ikke dette ormfyldte Torsbillede stjaalet respekten fra al anden gjerning? Har de ikke taget marven af hvert ord, som var stærkt i landet? Hvor er de henne, alle de hæderlige ord, som skulde være hver mands stolthed, hans hellige eie — fædrelandskjærlighed, æresfølelse, frihed. Det havde været bedre, om vi havde mistet dem, at de var blevet borte for os, end at de nu ligger der som en sammenblaast haug af tomme ærtbælger. Ballasten i baaden skulde de være, og nu flagrer de i luften for hvert mundpust

---

som de balloner, barn leger med. Forbandet
— forbandet være de!

Folkets forfærdelse, som har været i stigende, slaar nu ud

EN

Hvad er det. Er han gal?

EN ANDEN

Han skamskjænder graven.

EN TREDIE

Han skamskjænder landets største minde.

De trænger truende om ham

DIGTEREN

med stor voldsomhed

Ja, ja. Til afgrundens rand har de ført os.

En skare fremmede mænd kommer ind

DEN FØRSTE

blandt de fremmede

Er han død? Saa kommer vi for sent. Vi vilde hilse paa landets store søn. Vi kommer til hans lig. Vi, eders naboer, som afvekslende har været eders forbundsfæller og eders fiender i de hundreder af aar, som gik, maa vi bevidne eder vor dyreste deltagelse i sorgen over eders store søn.

EN

Fremmede! Hvad er det, I taler om? Hvem er den store mand? Hvem er vor store søn?

DEN FREMMEDE

Skal vi, de fremmede, sige, hvem der er eders store søn?

MANDEN

Kommer I for at haane os?

DEN FREMMEDE

Vor sorg er stor. Vi har ikke plads til

haan. Vi har mistet alle vore beste, alle vore store mænd.

MANDEN

peker paa kisterne

Ja, fældet i kampen af disse, som her ligger.

ALLE

Ja, ja!

DEN FREMMEDE

med et smil

Ak nej. De fældte sig selv. De laa lig, da vi kom. De slog hverandre indbyrdes. Vi saa det.

ALLE DE FREMMEDE

Ja, ja. Vi saa det.

DEN FREMMEDE

Vi troede, sandheden byder os at tale, at dette folk ingen farlig fiende var. Vi troede, at det vilde lægge sig selv øde. Og saaledes saa det ud. For disse, som her

ligger, de fældte sig selv. Indbyrdes. Men da kom eders store mand, han, som I alle kjender, han, der sprang færdig ud af folket. Han kom. Alene gik han i Kampen og tilføiede os nederlaget.

DE FREMMEDE

Ja, ja. Saa er det.

MAND

Hvem er da denne store mand?

ALLE

Hvem er det? Hvem er vor store mand?

EN KVINDE

Kanske digterpræsten ved det.

MANGE

Ja, ja.

KVINDEN

For han var jo som en profet. Han
saa i et syn, hvorledes det var gaaet til.
Sandheden kom over ham.

FOLKET

til Digteren

Hvem er den store mand? Du maa
vide det. Hvem? Hvem?

EN

Er det dig?

ALLE

Var det dig? Leve fædrelandets frelser?

Jubel mod ham

ELLA

haanlig

Svar!

DEN FREMMEDE

peker

Der er han jo.

DE FREMMEDE

Der er han! Der er han!

De peker op paa et vindu i hotellet. Der staar *Rype* i skjortærmerne og ser ud. Han holder den ene arm langt tilbage, saa det ser ud, som han holder noget i haanden bag sig

FOLKET

Var det ham?

DE FREMMEDE

Ja, ja!

FOLKET

Kom ned!

RYPE

forstaar ikke først

Skal jeg?

FOLKET

Ja.

RYPE

Jeg ved ikke rigtig, om jeg har tid.

FOLKET

Kom, kom!

RYPE

mistænksomt; kniper øinene sammen

Har Dere faat vide noget nu?

FOLKET

Ja, ja.

RYPE

bestemt

Jeg bare siger én ting. Folkeraad vil
jeg ikke være.

FOLKET

Jo, jo!

RYPE

Saa kommer jeg ikke.

Vil lukke vinduet

EN

Nei, du behøver ikke være det, du ikke vil. Bare kom!

ALLE

Ja. Bare kom!

RYPE

Ja, saa skal jeg komme. Jeg skal bare slaa ud — — (forsvinder)

Livlig samtale mellem folket, mens Digteren og Ella kommer frem i forgrunden

DIGTEREN

Ella!

ELLA

Du løi jo.

DIGTEREN

Løi jeg? (tænker sig om) Ja, ja! Men jeg troede, jeg selv havde opdaget det.

ELLA

Hvorfor tog du ikke magten? Du tænkte paa det — jeg saa det. Du behøvede bare ha strakt haanden ud.

DIGTEREN

Med engang forstod jeg, at det var ulovligt ikke at ha geni, naar man skal styre. Og Ella, Ella, nu ved jeg en gjerning at gjøre. (til folket) Hør, hør! Saalænge menneskene vil beherskes, maa de ha en hersker. Lad os vælge en høvding. Lad os vælge den store til høvding. *En*, ikke mange. *En*, som vi gir os, ikke en, som vi faar. Lad ham herske, saalænge han kan holde sig stærkere end folket. Lad os gi ham al magten, for magt maa den ha, som skal styre. Og den skal styre, som kan flytte menneskene, som

SKRÆDDEREN

Ja, det bør vi vælge, før sol gaar ned.
Klokken er mange.

RYPE

Klokken er bare for skræddere og skomagere. (Alle ler) Der kommer maanen ogsaa.
Syng, digter! Syng en munter sang.

Rype spiller. Folket stiger over kisterne, og festen begynder.

Teppet falder.
